

BÉRCZES LÁSZLÓ

KINDERTOJÁS

Na még egyet, gondolja, és levesz a polcra egy kék, milkás mikulást. Jó ronda, de drága, és legyen drága, a kurva anyádat, azt neked. Ezt is gondolja hozzá, és elszégyelli magát. Szokott káromkodni, de más kurva anyját még soha nem emlegette. Nagy levegőt vesz, nyugodjak már meg, biztatja magát, annak a szerencsétlennek nyilván el kell számolnia a mikuláscsomagokkal. Hosszú percek óta kering a boltban, a kosara teli naranccsal, mogyoróval, százféle cukorkával, minden szarral, ahogyan magában sistergi, de kindertojás sehol. Megáll, gondolkodik. Elnézést, hallja, ahogy

valaki odébb sodorja egy gurulós kocsival. Elnézést, motyogja ő is, azt érzi, mindenki őt bámulja. Körülnéz, az iménti bácsin kívül senki nincs az üzletben.

Adjon még egyet, mondja majd a pénztárnál, amikor látja, hogy a piros mikulászacsókóba nem fog beleférni a fele sem annak, amit a pénztárszalagra pakolt. Majd kettőt adok neki, hadd örüljön, csikorog benne a düh, miközben tudja, hogy azt nem lehet, neki pont azt a csomagot kell visszaadnia, amit kapott. Ami tegnap este persze szétszakadt, amikor kibontották a gyerekekkel. Jó este volt, örültek egymásnak. Milyen rendes a Mikulás bácsi, hogy reggel telitömte a csizmámat, és estére megint küld egy csomó csokit. Nem kell mindent egyszerre felfalni, kisfiam, mondta, játszom itt az apát, gondolta hozzá, de maga is möhön evett, egész jó ez a zselés szaloncukor, sose kóstoltam. Csodálkozott is, mit keres egy szaloncukor a mikulászcsoomagban. Kibonthatom, apa, kérdezte a gyerek, ahogy izgatottan szorongatta a kindertojást. Naná, de hagyd a végére, az lesz a legizgalmasabb. Igen, a papa mondta mindig, hogy a legjobbat a végére kell hagyni, mert az lesz a szájam íze, nevetett a gyerek, és óvatosan lerakta a csokit a szőnyegre. A földön ültek, a szoba közepén. Mosolygott, jólesett neki, hogy a gyerek emlékszik a papára. Miért nem lehet rendesen az asztalnál enni, szólt be az imént a gyerek anyja a konyhából, aztán majd minden csupa ragacs lesz, és persze ki takarítja majd fel, nyilván én, tette még hozzá, de ők nem figyeltek rá, csak faltak kacagva. Amikor a kindertojásra került a sor, már nem kívánták a csokit, csak a meglepetés érdekelte őket. Traktor, súgta boldogan a gyerek, ilyenem még nincs, látod, apa, jó lesz most a szájam íze.

A papa nem erre mondta ezt, hanem a dinnyére, jutott eszébe, de nem javította ki a gyereket. A papa tanította neki, ő meg a gyerekeknek, hogy a görögdinnye közepét, a legjobb falatot előre ki kell vágni és félretenni, hogy az legyen az utolsó falat, a szájam íze. Tavaly halt meg az apja, a gyereket nem vitte a temetésre, az anyja azt mondta, hogy nem tenne jót. Értem, mondta, és becsukta az ajtót, akkoriban váltak.

A csomagot tegnap reggel találta az asztalán, a munkahelyén. A szakszervezetis hozta, szólalt meg kérdő tekintetere a kollégája, minden gyerekes kap. Tedd csak el, én is kaptam, pedig a fiam idén érettségizik, őt már a cigi érdekli, meg a csajok, nem a csoki. De ingyen van, hazaviszem, nehogy már itt hagyjam ezeknek, majd megesszük a feleséggel. Azért rendes dolog, suttogta önkéntelen mosollyal a szája szélén. Nemrég vették fel a céghez. A csomag egész nap az asztalon díszelgett, ő rá-ránézett, a fiára gondolt.

Örülni fog a gyerek, szólal meg a pénztáros, amikor fizet. Felnéz, miközben a kártyát keresi, ja igen, ez az a kedves néni, aki mindig mond valamit. Igyekeztem, dűnnyögi, az a kár, hogy kindertojást nem találtam. Hát, későn ébredt az apuka, mosolyog a pénztáros néni, tudja, folytatja, az fogy el leghamarabb, pedig alig van rajta csoki. De hát a meglepetés, az izgatja a gyerekeket, tetszik kérni a blokkot, de ő már kívül az ajtón. Siet vissza az irodába, csak az ebédidőben szökött ki a boltba. Előbb még bezárkózik a vécébe, kapkodva bedobálja a cuccot a csomagba, csörög rettenetesen a celofán, háromszor is lehúzza a vécét, hogy ne hallják a csörgést. Vajon észreveszik-e, hogy hiányzik a kindertojás?

Reggel egy cetlit talált az asztalán. „Kedves Tibor, hozd vissza a tegnapi csomagot, nem mondtad, hogy elvagy válva és a gyerek nem veled van. Azoknak nem jár, bocsi.” Elvagy, egybeírva. A kurva anyádat, azt neked, ezt már akkor is gondolta, nemcsak a boltban, és zsebre rakta a papirost. Ne törődj vele, ez egy marha, szólt oda a kolléga a papírjai mögül, mondd meg neki, hogy már késő.

Kilép a vécéből, belép a szobába, a csomagot az asztalra rakja. Te hülye vagy, jegyzi meg a kolléga, visszahoztad ezt a szart, te tiszta hülye vagy. Vissza nem viszem, jöjjön érte a szak-szervezetis, és vigye a picsába, böki oda a kollégának, de az már nem figyel. Leül, dolgozni próbál. Nézi a csomagot, az apját látja. Alacsony, vékonyka ember, ül a nyári konyhában, előtte egy jó nagy szelet dinnye, görög. A közepét késsel gondosan kimetszi, a tányér sarkára illeszti, enni kezd. Csorog a dinnyelé a szája szélén. Jóízűen zabál, és a szeme sarkából a levágott cikkelyt lesi. Már előre érezni azt az ízt, amit a kés hegyére tűzött utolsó falat ad majd. Nézi a csomagot, a gyerekre gondol, hogy ma nem találkoznak, meg a traktorra gondol, meg hogy meló után mit is csináljon. Meg hogy vajon észreveszik-e, hogy hiányzik a csomagból valami. A szájam íze.

KARAP ZOLTÁN

KARÁCSONY ÉS KÖTÉL

*„Vetéskor okulj, aratáskor oktass, télidőben örvendezz!”
(William Blake: A pokol közmondásai)*

Álltam a kasszánál három méter kötéllel az Obiban, és a rám szegeződő ipari kame-rákat kerestem. Mint egy bankrabló, akiről valószínűleg ez lesz az utolsó felvétel, ami életében készült. Nem mintha üldözési mániám lenne, de ha belépek valahova, rögtön azt keresem, kik és hogyan próbálnak meg kinyírni. Sosem hittem a humanizmus győzelmében, sem a történelem végében, és még a legjámborabb keresztényeknél is láttam már szalmonellás konyhás nénit. Szóval számomra nincs lényegbeli különbség az őserdei vadon és egy Michelin-csillagos reggeli között. Antik és felvilá-gosult őseinket egyaránt a nyilvános kivégzések trenírozták az erkölcsös életre – azt hiszem, ez mindennél többet mond az emberi empátiáról. Az állatokkal ugyancsak hadilábon állok. A természetben visszatükröződő idillről eddig még senki nem tudott meggyőzni, én ugyanis kizárólag a túlélés miatti rettegést láttam mindenhol. Azt a folyamatos kétségbeesést, amit a természetfilmek romantikus zenéi és andalító hangú narrátorai szoktak isteni rendként bemutatni.

Most biztosan azt mondják, tessék, megint egy narcisztikus hipochonder, és ebben maguknak igazuk van. De higgyék el, eddigi életem során egyszer sem a haláltól féltém, hanem attól, hogy apró, szégyenteljes és banális *hibákkal* teszem tönkre az életemet. Nem egy, a történelem színpadán véghez vitt hőstett, hanem egy pe-nészes légkondicionáló fogja a vesztemet okozni. Vagy egy olyan gyógyítható, de gondatlanságból nem időben diagnosztizált betegség, amely az utókor számára bizonyíthatóan a műveletlenségem következménye. Mert abban mindig is biztos voltam, hogy pontosan úgy halunk meg, ahogy élünk. Rossz szokásaink büntetése-ként, mely után a jövő tudósai bizonyára részvétellel vegyes cinizmussal fogják meg-mosolyogni szálnalmas kis végünket. Kivéve az öngyilkosokét. Az öngyilkosokban

van valami titokzatos szavatossága, az emberi szabadság metafizikájának kimondhatatlan és fenséges méltósága.

Közben a kosárból, mintha a világ legtermészetesebb dolga volna, kivettem a szalagra a kötelet. Se előttem, se mögöttem senki. Csak előttem. Egy huszonéves molett pénztáros fekete keretes szemüvegben, vörösre festett hajjal. Vajon hányan szánják rá magukat hozzám hasonlóan karácsony közeledtével?

– Jó estét. Ennyi?

– Ennyi.

Mit is mondhattam volna? Hogy az egészben a legmeglepőbb, amire tényleg nem számítottam, hogy ilyen érzés lesz megélni az elengedésre? Persze, mit veszíthettem volna, ha belekezek neki... képzeld el, ahogy ülsz az IKEA-fotelodban, az öledben a gyerekeddel, olvasod századjára ugyanazt a mesét, amit már neked is meséltek úgy negyven éve, és ahogy ragad le a szemed, átjár valami olyan mély nyugalom és megbékélés, hogy szinte szó szerint megfogalmazódik benned a gondolat, de nem tudatosan, hanem minden porcikádból felszakadva, hogy ennél nincs és nem is lehet tökéletesebb alkalom a halálra. Aztán felriadsz, hogy elbóbiskoltál, a gyerek a fürdőszobában tekergeti a mosógép gombjait, közben a feleséged meg a kutya megérkeznek a sétából. Feltápászkodsz, és rászánod magad, hogy végre pontot tegyél egy régóta húzódó dilemmádra. Valahogy így kerültem ide, kedves...

– Számla lesz? – zökentett ki gondolataimból a pénztáros, akinek neve a pólójára volt írva, de szemérmességből nem akartam leolvasni. Ehhez képest egy ideje az „Andrea” feliratba révedtem.

– Nem szükséges, köszönöm.

Mások még ilyenkor is gyűjtik a számlát?, méltatlankodtam. De hát, miért is ne tennék? Elővettem a tárcámat, és gátlástalanul kinyitottam előtte.

– Kártya? – kérdezte.

– Kártya, igen – feleltem.

A kijelzőn megjelent az összeg.

– Ide? – kérdeztem, mintha nem tudnám.

Valamiért mindig jólesett csevegni vadidegenekkel.

– Ott, jó lesz.

Volt egy régi kollégám, aki szinte bármilyen dialógust képes volt verbális előjátékká formálni. Őt juttatta eszembe ez a mondat. Úgy tettem, mintha ő lennék, és megállapítottam, hogy a pénztáros voltaképp finom szexuális utalást tett irányomba. Kicsit megmozdult a pulzusom. Rég éreztem hasonlót. Erre a terminál hirtelen kiadagolta magából a blokkot.

– Elfogadta? – kérdeztem tárgyilagosan, ügyetlenül folytatva az egyre perverzebb ismerkedést, hiszen el is utasíthatott volna.

– Igen – felelte Andrea a legnagyobb szakmai komolysággal.

A lakásunkhoz legközelebbi közértben van egy ötvenes nő, aki miután beütött mindent, és közli a végösszeget, a mutatóujjával mindig megdörzsöli a bajuszát. Mintha ezt akarná mondani, csak nem meri: az anyjába a jóistent, hát hogy lett ez ennyi? Pedig ennyi, hisz most adtam össze. Aztán rám néz, mintha attól félne, mindjárt újra fogom számoltatni vele az egészet, mert nincs nálam ennyi pénz, és ott kell hagynom majd egy-két joghurtot, felesleges nassolnivalót. Most viszont nem volt mit újraszámolni. Minden egyértelmű volt. Kerestem Andrea tekintetét, hogy elbúcsúzhassak. Rám se nézett.

Letépte a blokkot, kecses csuklótartással felém nyújtotta, és így szólt:

– Kéri?

Nem szívesen utasítottam volna vissza, de őszinte akartam vele lenni.

– Nem. Köszönöm. Vagy tudja mit? – szakítottam félbe saját magam, mert egy kicsit még élvezni akartam ezt a távolságtartó, mégis egyre intimebb magázódást. – Elteszem emlékébe.

Beleharapott az ajkába, és a haját kissé hátradobva elfordult a mögötte lévő önkiszolgáló pultok felé. Ha jól betűztem a testbeszédét, valami ilyesmit üzent: Uram, legközelebb azoknál az önkiszolgáló kasszáknál szerezzen emléket magának. Megértően elmosolyodtam, az isten szerelmére, elvégre mindjárt karácsony, elnéztem abba az irányba, amerre ő, és akkor megláttam a másik vörös hajú nőt. Úristen! A kedvenc kasszásomat. Eredetileg nála akartam az egészet végigcsinálni. Valamiért még látni akartam őt utoljára, és akartam, hogy lássa, készen állok. Tulajdonképpen ezért jöttem pont az Obiba, és nem máshová, csak zavaromban elfelejtettem. De hogy felejtettem el? Íme egy újabb egyértelmű jele a visszafordíthatatlan szellemi és testi hanyatlásomnak! Hogy is hívják? Zsuzsa? Vagy inkább Enikő? Legutóbb az autónkhoz vásároltam pár apróságot. Jégkaparót, ablakmosó folyadékot, zároldót meg egy óceános illatosítót. Emlékszem, eredetileg az újautó-illatot kerestem, de végül kibékültem az óceánnal. Akkor sem voltak túl sokan, sőt egyetlen kasszánál sem volt vendég, és nem viccelek, három kasszás hölgy közül választhattam. Álltam a kosarammal, amit az ember úgy húz maga után, mint egy elromlott csattogós lepkét, ők meg szinte ugyanabban a pillanatban emelték rám súlyos pillákat, és én egyből tudtam, hogy csakis a kedvencemhez megyek, és senki máshoz. Mindig őt választom. Amikor elindultam felé, elvörösödött, és a szomszéd kasszásra nézett, aki erre hátat fordított neki a forgószékeiben. Mintha azt mondaná: Gratulálunk, megint megnyerted a stírólős pasit. Imádtam a vele folytatott szűk dialógusokat, melyek kerültek minden sallangot, mégis amilyen puha, érzéki ritmusban helyeztem fel a szalagra a termékeket, ahogy szinte a keze alá dolgoztam, az maga volt a tantra. Egyedül nála fizettem készpénzzel. Nem azért, hogy védjem bankjegyeimet a digitális diktatúra törekvéseivel szemben, hanem mert így egyenesen a tenyerébe nézhettem, amiből minden titkát kiolvashattam volna. Persze mindig gentleman maradtam, és csak arra figyeltem, nehogy átverjem. A matek ugyanis sosem volt az erősségem. Általánosban az iskolapszichológus diszkalkuliásként diagnosztizált. Végre valaki vagy legalábbis valamilyen lettem, jelentettem be büszkén otthon. A szüleim azonban hallani sem akartak ilyen úri huncutságról. Majd ők megmutatják! És mit kaptam tőlük az első biciklimmel? Számozás lakatot. Akkor is karácsony volt. Azt mondták, ha megjegyzem a számot, akkor a doki egy sarlatán. Az osztálytalálkozókon azóta is emlegetik, hogy én törtem fel a leghamarabb bárki lakatját. Mert ha már a számok nem mentek, megtanultam érezni a fogaskerekek ritmusát. Amikor a kezembe vettem egy számozás lakatot, olyanná váltam, mint akik a földet lefedő energiarácsokat, vízereket, emberi aurákat meg a halottak lelkét érzékelik. Behunytam a szemem, és nem számokat láttam, hanem mozdulatok történetét, melyek nyomot hagytak a vasban. Ezt a barátaim úgy mondták: olyan tolvajnak születtem, akinek minden áldott nap el kell lopnia a saját biciklijét. Mert azt a három számot én sehogy sem tudtam megjegyezni. Most meg egy kötéllel álltam ott, ráadásul a rossz kasszánál. Egy rossz történetben. És nem éreztem semmit. Elfogott a pánik. Talán sztornózni kellene az egészet, és előlről kezdeni mindent Zsuzsánál. Vagyis Enikőnél! Nem hiszem el, hogy az egész tervem ilyen banális hibán csúszik el! A rohadt életbe, üvöltöttem magamban, és erre

visszhangként belém hasított egy külső éles hang. Csecsemősírás volt. Túlságosan ismerős. És túlságosan közeli. Felemeltem a fejem.

– Itt vagyunk! – integetett a feleségem.

Már csak ez hiányzott, mondtam magamnak; hát igen, most aztán csúnyán lebuktunk, mondtam magamnak ismét, pedig meglepetés lett volna. Direkt kértem, hogy maradjanak a parkolóban. Maradjanak a kocsiban, mert egy perc az egész. És akkor megláttam a kisfiamat. Szaladt az anyja elől, ahogy a dacoló, hisztérikus gyerekek szaladtak a '90-es évek óvszerreklámjaiban, de én már egyáltalán nem szörnyecskeként, hanem valóságos Kisjézusként tekintettem rá, és hallani sem akartam semmiféle védekezésről, miközben ő is meglátott engem. Jólesett volna egy kis biztatás, de hiába kerestem a kedvenc pénztárosom tekintetét. Vajon most csalódott, hogy nő vagyok? És hogy ennek ellenére ilyesmiken jár az eszem? És akkor láttam, hogy végre elmosolyodik, de nem rajtam, hanem a fiam láttán, aki egyenesen felé szaladt.

– Hát ez? – kérdezte a feleségem sápadtan.

– Gondoltam, színben ez illik hozzám a legjobban.

– Nem tudom... Milyen volt még?

– Fehér, piros-fehér, kék-fehér.

– Csak? – hitetlenkedett.

– Vékony, közepes, vastag.

Kicsit gondolkodott, mintha lefagyott volna, mint a közös laptopunk, amit már régóta nem indítottunk újra, és hiányoznak róla a frissítések. Ösztönösen a nyakamra tévedt a tekintete. Szép vastag nyaka van. Iszik?, kérdezte a nagymamája, amikor először látott fotót rólam tizenöt évvel ezelőtt. Nem, vágta rá a feleségem akkor és ott, mire a nagymama megnyugtatóan szóról szóra ugyanazt mondta, amit most ő:

– Akkor jót választottál.

Odaszaladt hozzánk a fiunk. Felkaptam, és büszkén mutattam Zsuzsának. Igen, száz százalék, hogy ez a neve, mondtam magamnak. Vagy Krisztina? De már egy másik vásárlót szolgált ki. Szívbe markoló érzés volt, hogy nem oszthattam meg vele ezt az örömet. Persze, eleve olyan tíz-tizenöt évvel idősebb lehetett nálam. Mégis vonzott, üldözött, mint egy társadalmi célú hirdetés, egy nemzeti konzultáció; egy kémszoftver, egy őrangyal, egy jószágos démon. Ránézésre is minimum kétgyerekesnek tűnt, de lehet, hogy három. Egy igazi őszanya, akinek nemhogy sikerült megőriznie a bájait, de hozzá képest az egygyerekesek is csak félistennők, gondoltam. És akkor megvilágosodtam: az ördögbe is, hát pontosan ez az én nagy melankóliám gyökércsakrája! Ez az én háromméteres kötelem kétségbevonhatatlan értelme. A kipipált reprodukciós küldetés utáni lassú és céltalan apokalipszis. A megváltás utáni nihil. Az egyfeleséges, egygyerekes, egyéletes apabuddhizmus. Az ismétlés ismétlésének jelentéktelensége. De ha még egyszer új életet kezdenénk? Ha feloldhatnám ezt az önként vállalt morális és szexuális sterilítást? Ha Noéhoz hasonlóan én is benépesíthetném a földet vagy legalább ezt a kis országot? Akkor biztosan nem érne utol sem az életközepi válság, sem a kapuzárás pánik! Nem lenne rá időm, a szentségit!, állapítottam meg magamban, mire két fiatal lány integetni kezdett felénk az információs pultból. Elinultunk feléjük. Akár az én lányaim is lehetnének, futott át az agyamon, persze nekem már sosem lesznek lányaim, zártam le magamban a témát, és próbáltam nem olyan savanyú képet vágni, amelyet a magányos vénlányok és agglegények szoktak hasonló helyzetben. Akár a következő feleségeim is lehetnének, jutott még eszembe, ahogy egészen közel értünk

hozzájuk. De ők egyetlen pillanatra sem vették le a szemüket a fiunkról. Kaptunk tőlük egy obis lufit. Ingyen. Nyilvánvaló volt a Teremtő szándéka: itt és most, egyszer és mindenkorra be kellett érnem ennyivel.

Kezemben kötél, a feleségem kezében a gyerek, a gyerek kezében lufi. Ezek voltunk mi. A profán szentháromság. Aztán bumm! Máris folytatódott a bömbölés. Nincs az a karácsonyi zene, amit ez a hang ne tudna szétflexelni az ember agyvelejével együtt, állapítottam meg, miközben a lufi szétszakadt darbjait kidobtam egy kukába.

– Nézd mit vett apa?! – kiáltott fel a feleségem olyan lelkesedéssel, mintha egy rajzfilmet vagy egy Alzaponthu-hirdetést szinkronizálna. – Meglepetésnek szántuk, de most már elmondjuk, hogy... tudod, hova megyünk?

– Nem tudod – kiáltotta torkaszakadtából a gyerek.

– De én tudom – mondta a feleségem.

– De akkor nem! – üvöltötte még hangosabban a kisember.

– Megyünk kipróbálni az új, kék szánkódat. Jó?

A gyerek a szánkó hallatán abbahagyta az ordítást. Egy utolsó könnycsepp még végigszántotta az arcát, de a szemében már a mennyei ígélet fantáziaképei tükröződtek. Kinyílt előttünk a mozgójajtó. Kiléptünk a decemberi havazásba, mintha egy spagettiwestern hősei lennénk, és egytől egyig kinyírtunk volna mindenkit magunk mögött. Az egyik kezemmel a kötelet szorítottam, a másikkal a zsebemben lévő slusszkulcsot. Az elektromos zár feloldására az autónk indexlámpái megvillantak. Felnyitottam a csomagtartót. Bedobtam a szánkó mellé a kötelet. Tökéletesen passzolt hozzá. Aranyvasárnap volt. És határtalan az élet.

KISS LÁSZLÓ

TÉLI SZÜNET

Kezdődik az óra, földrajz, számonkérés a tájegységekből, sorra járulunk a falitérkép elé, Magyarország vízrajza és domborzata,

zöld és barna színek: a hazánk,

előző este a Nagy világtlaszt tanulmányozom, mindig ezt nézegetjük otthon, album méretű szürke test, színes oldalak színes állatok rajzaival, krokodil: Nílus; tigris (plusz Sandokan): Malajzia; kacsacsőrű emlős: Ausztrália, a könyv legvégén hangyabetűk sorakoznak, millió városnév és a koordináták, huszonnegyedik oldal F2, hol található Ufa, micsoda név, felröhögünk tesómmal, folyamatos lapozás, keresés, surrognak a lapok, sístereg az olaj a serpenyőben, anya paradicsomot szeletel, rövidesen asztalhoz ül a család.

A falitérkép beszerítja a táblát, a tanár úr a tájegységeket sorolja, csapkodjuk a vado-natúj vásznat, mert stoppperral méri az időt,

a legjobbakra ráparancsol, fordítsanak hátat a térképnek, zurück, zurück, így folytatódik a felelés,

ez már nem játék, hanem háború, nem a táblánál állok, nem háttal a térképnek, pálcával a kezemben, hanem a lövészárokban taposunk a sarat, kúszunk, mászunk, vetődünk, és amikor tisztán látni a célpontot, elhajítjuk a kézigránátot, futás, futás, futás.

Páramentes időben kivehető a hegyek a harmadik emeleti konyhaablakból: az ott már Románia. Halványkék, hősipkás gúlák, alacsony gerincek és éles sziklák láncolata, mintha őskori nagyállatok vonulnának néhány kilométerre tőlünk.

Míg lent szalad a laszti, ott medvék, farkasok járnak a szurdokot, míg idefent csöndesen duruzsol a konvektor, odaát reszket a vándor a dermesztően hideg szélben.

Minden történelem, magyarázza a tanár úr, és rettegünk, hogy felszólít, mert hiába készülünk, ha nem értjük a leckét, nincs ötös, és nincs ötös akkor sem, ha értjük, de nem tanulunk. Jó jegy annak jár, aki felkészült, és tudja, miről beszél.

A minden józan mérlegelés szerint is erős közepes Fecó felel, és mint akinek száznolcvan fokos fordulat állt be az életében, sziporkázik, összeszedett, okos, hiba nélkül, lendületesen mondja a világháborút,

hitetlenkedve összenézünk Andrissal,

Fecó már-már szaval, előbb megnyitja a második frontot, utána partra dobja Normandiában az amcsikat, végül átcsúszunk negyvenötbe, és máris felszabadul az ország.

Andris alig hallhatóan hűmmög, én lesütöm a szemem, a tanár úr hosszan csócsálja a szemüveg szarát, bólogat, a megrágott szemüveg visszakerül az orrára, tollért nyúl, kattint, a toll hegyét a napló megfelelő rubrikájára helyezi, és megnyomja, legyen neked is karácsonyod: négyes.

Fecó kimelegedve, arcán piros rózsákkal halad a padok között, összenézünk Andrissal, ez nem ötös volt, hanem hetes, de minimum csillagos ötös, hátrafordulok, Fecó a helyén, előhalássza az ellenőrzőt a lila táskából, maga elé teríti, fölébe görnyed, és komótosan írni kezdi az érdemjegyet.

Napok óta az jár a fejemben, vajon hogyan karácsonyoznak majd Fecóék, most, hogy eltemettük az anyukáját,

előre nézel, mondja a tanár úr, a felelet utáni felszabadult sóhaj elül, gubbasztunk a padban, ünnep előtti csönd.

A nagyszünetben balhé, Andris verekszik az aulában, csattognak a szandálok a csempézett padlón, iga bá választja szét a feleket, egy koki ide, egy tockos oda, meccs lefújva, mindenki mehet a dolgára.

Andrist én kísérem fel a termünkhöz, a büfénél még fűjtat, de az első emeleten már lenyugszik, politikai természetű vita fajult ütészváltásig, tízóraira sorakozott az évfolyam, amikor Andris azt magyarázta a körülötte állóknak, hogy épelméjű ember nincsen, mindenki van valami gikszer, még az öreg Kádár, és mutatoujjával a halántékát böködve mutatta, még az öreg Kádár is gyagya volt valamennyire, amire egy srác a béből nekirontott, mert az apja a pártbizottságon dolgozott, és pontosan tudta tőle, hogy Andris hülyeséget beszél, ebből lett a harapás, a hajtépés és a fogorvosi rendelő előtti boks, amit végül iga bá oldott meg igazságosan.

Andrisék a szomszédos tömbben laktak, sokszor átugrottam hozzájuk, de nem tudtam tiszta szívből támogatni a közéleti nézeteit, nemcsak mert volt egy rokonuk Németben,

akiről mindig elmondták, hogy tókés országban él, és akit egyszer én is megpillanthattam, iskolába indulás előtt, a fogát mosó Andrisra várva, nyílt a vendégszobaajtó, és egy hajsütött néni alakja jelent meg az előszobai homályban a *Biscaya* zenéjére, elegáns pizsamát viselt, és arra gondoltam, ebben a menő köntösben kortyolgatja a kávéját az NSZK-ban, ha fölkel, és utána minden jól megy egész nap, meg bekapcsolja a színes tévét, ahol betelefonálós műsort adnak, golyókról kell megmondani a versenyzőknek, hogy jobbra vagy balra irányítsa-e őket a letakart szemű játékvezető.

Családi vonatkozások is gátolták a véleményközösség kialakulását Kádárról, mert nagytata időnként kiugrott Leningrádba, ahonnan termelőségvetkeztes társasjátékkal és tankkal érkezett haza,

ezeket tologattuk a szőnyegen tesómmal, a tank tornyában sisakos katona őrködött, és amikor jelzett, a tankban ülők megindították a lövegeket a vár felé, amiben állig felfegyverzett lovagok éltek, és a kastély előtti mezőn is fősorakozott már a tolldíszes indiánokkal megerősített hadsereg, páncélosok, íjászok, kivont karddal védekező gyalogság, amiket egytől egyig szanaszét lőtt a tankos.

A társasjátékot az iskolába is bevittem, a folyosón büszkélkedtem vele, hogy nagytata hozta a kiküldetéséből, amikor egy szőke lány odalépett hozzám a céből, és előhúzott a táskájából egy hatalmas díszdobozt, tele pompás édességgel, csillogó sztaniolba csomagolt csokoládékkal, desszertekkel, minden csomagolás azt a káprázatos világot ábrázolta, amiről nagytata is mesélt, masiniszták, izmos kohászok, aratók vidáman dolgoznak a miniatűr életképeken,

és miután a szőke lány megkínált, rázendített a szovjet himnuszra, teli torokból zengte a dalt, mert föllelkesült, hogy valakinek ugyanolyan örömet okoz a Szovjetunió, mint neki, össze is dugtuk a fejünket, és egy csapatban indultunk a *Ki tud többet a Szovjetunióról?* helyi fordulóján, ahol sajnos mások tudtak többet róla.

A töröknyvben mindenki benne van, Caesar, Mátyás király, Hitler, de hiányzik belőle Batman.

Nem baj, megnézzük a moziban.

A játszótéren, az úrhajós mászóka alatt találkozunk Andriszal, elindulunk a lakótelepi domb irányába, azon túl van a sulis, sötét ablakok, az iskolánk is alszik, onnan már csak két utca, fogynak a méterek, lassan vége az évnek, csillagos, hideg este van, a főtítkárra a téma, akit a napokban végzett ki feleségestül a népe.

Megérdemelte,

jó, de akkor is,

mit akkor is,

néztük a tárgyalást a tévében,

mi is néztük,

öregesek voltak,

fiatalokat is öltek,

olyanok voltak, mint két nagyszülő,

hány nagyszülőt végeztethettek ki,

láttam az ürességet a szemükben utána,

azt ne mondd, hogy féltél,

de, félttem, és sajnáltam,

mit sajnáltál rajta,
nem tudom,
aki gonosz, így jár,
jó, de akkor is.

Gyér autóforgalom a Béke sugárúton, a nehéz bársonyfüggönyök mögött a Petőfi mozi ünnepei fényei, szünet nélkül nyikorognak az ajtók, zsong az előtér, kukorica pattog a büfében. Batman fantasztikus.

Végre mozi, egy egész falat beborító vászon, és nem mindig csak a tévé.

A románon a napokban a *Tom és Jerry* ment, tesómmal néztük, amikor zavar támadt az adásban, csíkok szaladtak át a képen, miközben román alámondással veszekedett a macska és az egér.

Elalvás előtt arcomhoz szorítottam a párnát, sajgott a szívem, annyira sajnáltam a romániai gyerekeket,

ezekben a napokban lőnek náluk, és külföldi rajzfilmet ad a tévé, milyen szomorúan nézhetik most a mesét, milyen boldogok lehetnek, hogy ilyet látnak, talán nem is gondolták, hogy amerikai rajzfilm létezik egyáltalán.

Amikor átkapcsoltunk a városi tévére, a bemondónő rimánkodott a lakosoknak, hogy aki tud, menjen adományt rakodni a vasútállomásra.

A dombnál kezet rázunk Andriszal,

odaát, a hegyekben jeges vihar tombol, nálunk, fönt meleg lámpafény, anya a szentestéről megmaradt töltött káposztát melegíti, vagy apa ül a konyhaasztalnál, dolgozik, beadványok, úrlapok a téesznek, vagy tesóm gyakorlatoztatja a karácsonyra kapott legókatónákat.

Megyek haza.

Ötvenhatos ház, harmadik emelet kilenc, háromszor három az kilenc, öt meg hat az tizenegy, ami épp egy focicsapat létszáma, minden a legnagyobb rendben.

A ház aljában, a konyhaablak alatti szögletsaroknál, ahonnan jobbnál jobb beadásokat küldünk a kapu elé a srácokkal, sötét alak ácsorog, ahogy közelebb érek, a kabátja alá nyúl, végigszalad rajtam a hideg, rettenetes megérteni, hogy irányíthatatlan, ami történik, mert nem én döntöm el, hogy gyáva vagyok, hanem nem tehetek róla, hogy gyáva vagyok, gyorsítok a lépteimen,

hidegen szúr a szívem,
a fickó, innen már kivehető, hogy férfi, egybefüggő sörte borítja az arcát, előhúzza egy kenyert, papírba csomagolt egész kilós kenyér, és habzsolva rárabol, szinte feltépi a fogával, ekkor ismerem fel: Feca apukája,

ügyet sem vet rám, hátraveti a fejét, koppan a házfalon, szuszog és rág és öröl,
a következő harapásnál már az erkélyeknél szaporázom,
egy pillanat, és a lépcsőházban vagyok.

Jó lenne már a szünet,
az igazi, a nyári vakáció.

Jön is nemsoká.

Évzáró, lobognak a zászlók a szélben.

SERFŐZŐ SIMON

KARÁCSONYI VÁRAKOZÁS

Hagyta, a ház mögötti ablak
kinyitva maradjon éjszakára,
karácsonyfával a kis Jézuska
nehogy becsukva találja.

Én is szerettem volna kifigyelni,
merről hozza keresztül a földéken.
Akárcsak a kémény, fönt a tetőn,
dideregve a hidegben.

Az vette észre, ha nem is mindjárt,
reggelre csupa hó volt a táj.
A nagy messzeség nézett be az ablakon.
S csak a tél járt itt, nem más.

BALOGH ÁDÁM

AZ ANGYAL

Karácsony előtt pár nappal
érkezett meg postán a szövetten,
te kibontottad a borítékot,
glioblastoma multiforme,
olvastad fel hangosan.

Akkor még egyikünk sem tudta, mit jelent.
Első hangzásra olyan volt,
mintha festékmárka nevét
olvastad volna egy katalógusból,
de én tudtam, ez inkább valami varázsigé,
mint a Harry Potterben,
ami végül téged tüntet el,
ha hangosan kimondod.

A szobámban bekapcsoltam a gépet,
s rákerestem az interneten.
Apró kis daganatok sokasága az agyban,
amelyek bármikor felfúvódhatnak,
mint megannyi lufi,
konkrét fejlődés, gondoltam,
de nem mondtam ki hangosan,
ahogyan neked sem kellett volna felolvasnod,
mi van a papíron.

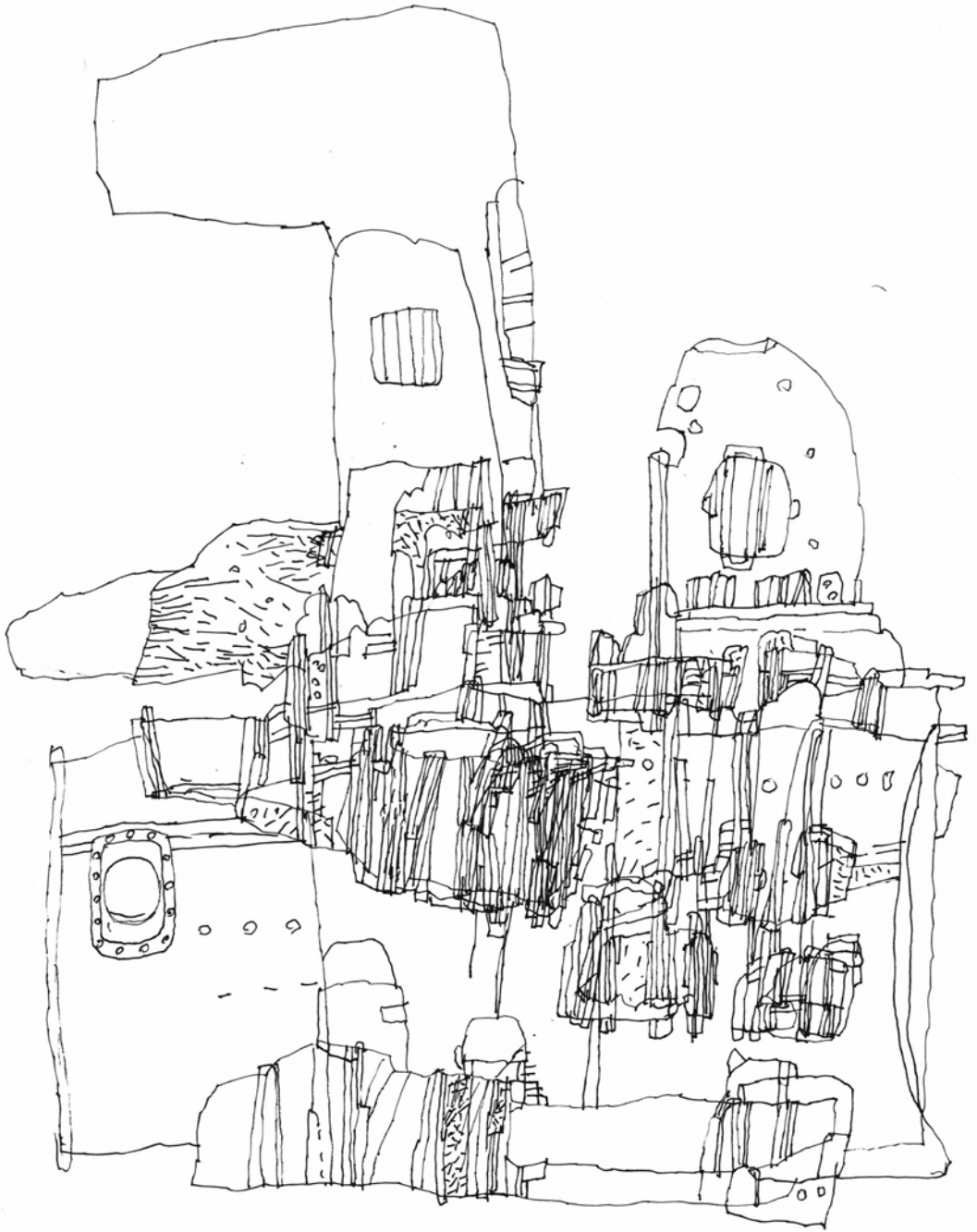
Isten talán nem tud olvasni,
csak a belső beszédből hallja a varázsigét,
és felfújja a fejedben azokat a daganatokat,
amik úgy sorakoztak ott bent,
mint a karácsonyfára aggatott égők,
amelyek arra várnak, hogy gombnyomásra
fénnel töltsék meg a szobát.

Ha nem szólaltál volna meg,
talán úgy haltak volna el a fejedben
ezek a kis időzített bombák
a karácsony elmúltával,
ahogyan az égősor fényei
hunynak ki az ünnep után,
s én reméltem volna,
hogy az új esztendő érkezésével fátyol kerül erre is,
mint sok más szarra az óévből,
és tiszta lappal indítjuk az új esztendőt,
a következő szentestén pedig úgy énekeljük
majd a mennyből az angyalt
a feldíszített fa előtt, hogy nem attól rettegek,
érted jön.

**FEKETE
VINCE**

ARANY TÖMÉNY MIRHA

Ráfogta a fegyvert az apjára
ráfogta a pincében ahová leterelte őket
az apját és az anyját és beállította
a sarokba az apát beállította feltartott
kezekkel kellett ott állnia miközben
az anyját nyomorgatta a társa a
pityókás zsákokon nem mukkansz meg
ezt értette az apa nem mozdulsz ezt is
mert ha igen ebben a pillanatban
halál fia vagy lelőlek mint egy
kutyát látta az elszántságot a pálinkától
eltorzult arcon mint a másikén is aki az
asszonnyal bajmólódott a zsákokon
letépte róla a ruhát hanyatt dobta
maga elé miközben társa kezében
ott volt a fegyver és hogy szórakozzon
játszott vele nagyokat kattintott
mintha lőne mialatt a másik ütemesen
mozgott annak a ritmusára feltartott
kezekkel állt ott az apa folytak a
könnyei sírt nyűszített vonaglott
az asszony a hites társa is és ő állt ott
könnyezve sírva húgyos nadrágjában
bűzben és mocskokban mert a félelemtől
összecsinálta magát mialatt a másik
egy állati ordítással végzett az
asszonyon majd odébb hengerítette
ahogy az előbb a fegyveres is tette
vele majd kapkodva kiszaladtak
mindketten a pincéből és otthagyták
őket húgyosan és mocskosan és
megbecstelenítve meg voltak őszülve
mind a ketten amikor a fényre
feltámolyogtak zúgtak a harangok
zúgtak a karácsonyi éjszakában
recsegett-ropogott a hó az udvaron
ahogy szédelegtek mint a csordapásztorok
a havas sötétségben meg voltak őszülve
azt mondták a faluban másnap már
teljesen meg voltak mind a ketten...

PETŐCZ ANDRÁS

KARÁCSONY – AZ ÖREG ÜZENETE

Akkoriban az Öreg már alig mozdult ki a lakásából. Otthon volt egész nap. Hova is ment volna? Nem volt neki semmi, de semmi dolga.

Érkezett az ebéd, rendszeresen. A cég, amelyik kis műanyag edényekben küldte a levest meg a főételt, sőt a desszertet is, megbízható volt. Utalta az öreg a pénzt, és az étel ott volt pontosan délben, néha már korábban, az ajtó előtt. Nem kellett ezzel különösebben foglalkoznia.

Hetente egyszer a nagy bevásárlás is megvolt. Interneten megrendelte, hozták neki a gyümölcsöt, a zöldséget, a narancslevet, a felvágottat meg a kenyeret, csomagolt, tartós kenyeret, persze, hogy egy hétig elálljon. És hoztak mindent, ami kellett. Felhozták a harmadik emeletre, bepakolták a konyhába, nem volt ezzel az Öregnek semmi dolga. Aztán a vacsorát meg a reggelit elkészítette magának. Teát tudott főzni, kávét is, ha úgy tartotta kedve, nem volt az nagy dolog. Jól elvolt az Öreg.

Valljuk be, ügyes és *tüchtig* agglegény volt. Nem volt vele semmi gond.

Péntekenként jött a Gizike is. A „Gizi néni”, így hívta az Öreg a bejárónőt, pedig a Gizike fiatalabb volt az Öregnél. Fiatalabb, legalább 10 évvel. Mégis. Az Öreg Gizi néninek hívta. És hálás volt neki. Hogy jött. Hogy jött, és kitakarított meg ki is mosott. Kimosta az Öreg ágyneműjét, újat is húzott hetente, illetve portalanította a lakást. És akkor minden rendben volt. Minden rendben az Öreg lakásában.

Szóval, jól elvolt az Öreg. Mindene megvolt, és a pénz, amibe mindez került, az is a rendelkezésére állt. Merthogy jó volt a nyugdíja. Magas fizetése volt valamikor, annak idején, még az ántivilágban, így a nyugdíjából futotta minderre. Az ebédre, a heti bevásárlásra meg a takarításra. Boldog is lehetett volna az Öreg. Vagy legalábbis elégedett.

De, tudom jól, nem volt boldog. Akkoriban már tíz éve voltunk szomszédok ott, a társasház harmadik emeletén, sok mindent láttam az Öregnél az alatt a tíz év alatt. Voltam nála, többször is. Ismertem a könyveit a dolgozósobája polcain, ismertem a képeit a nappalija falán. És láttam a fényképeket a gyerekeiről.

Három lánya volt az Öregnek. Három felnőtt lány. Mindhárom külföldön él. Az egyik Spanyolországban, a másik Németországban, a harmadik Svédországban. Messze volt mind a három. Messzire laktak az Öregtől, vagyis az apuktól.

Mindegyiknek megvan a saját élete. Gondoltam akkoriban. *Nincs nagyon idejük.* Ezt mondtam magamban. Valahogy így lehetett. Nem tudom biztosan.

Mindenesetre tény, hogy szinte egyáltalán nem tartották a kapcsolatot az apjukkal. Néha-néha talán felhívták. Nekem az Öreg azt mondogatta, hogy felhívják, olykor. Persze, az is lehet, hogy ez nem volt igaz. Az az érzésem, hogy szégyellte az Öreg. Hogy ennyire nem törődnek vele. Az alatt a tíz év alatt, amikor a szomszédja voltam, egyik gyereket sem láttam soha.

Nem láttam a gyerekeit, de sok mindent tudtam róluk. Mert az Öreg szeretett mesélni a lányairól. Különösen a legkisebbéről. Arról, aki Spanyolországban él. Úgy mondta az Öreg, hogy ez a lánya a legokosabb, legtehetségesebb. És a legsikeresebb is. A Kati. Mert így hívják ezt lányt.

A Kati ismert festőművész Spanyolországban. Harmincöt éves volt akkoriban, de már a legjobb madridi galériákban állított ki, saját tulajdonú műterme és lakása volt, a műveiért sorban álltak a műkereskedők, olyan jól mentek a kortárs művészeti piacon. Nekem is megmutatta a Kati képeit az Öreg. Nem mondom, érdekes színeket meg foltokat láthattam a vásznain, de hogy mitől is pörögnek ennyire ezek a munkák, nem tudtam elképzelni.

Persze, mindegy is. Az a fő, hogy jól megélt belőle. És hogy az Öreg boldog volt, ha mesélhetett a Katiról. Aki abban a tíz évben, amikor az Öreg szomszédja voltam, soha nem látogatta meg az Öregtet. Ahogy a másik kettő sem, soha.

Mondom, a legjobban a Katiról meg a Kati gyerekkoráról szeretett mesélni az Öreg. Szombatonként becsöngettem hozzá, hiszen én is egyedül éltem, és leültünk egy pohárka könnyű borra. És olyankor mesélt. A bor oldotta a gátlásait.

Elmesélte, hogy a legkisebb lánya a második házasságából való. És sokkal több időt töltött vele, mint korábban a nagyobb gyerekeivel. Beszélt arról, hogyan tanította a legkisebbet úszni meg biciklizni. Hogyan vitte a nyakában az óvodába. És hogyan íratta be a lányát egészen kicsi korában a rajziskolába.

– Festőnek készült már gyerekkorában? Jól rajzolt? – kérdeztem ilyenkor, amikor a lány rajziskolás korszakáról mesélt. Kétségtelen, hogy ezek a beszélgetéseink az Öreggel általában szóról szóra megisméltődtek. És szinte mindig előre tudtam a kérdéseimre adott válaszait is. Fura. De mindez nem zavart egy cseppet sem.

– Mindig jól rajzolt – válaszolta ilyenkor az Öreg. – Azt nem tudom, hogy festőnek készült-e gyerekkorában. Annyi mindenhez volt tehetsége. Belőle bármi lehetett volna. Festő lett, jól megél a munkáiból. Ezt tudom. Az interneten szoktam látni, hogy mikor és hol van kiállítása. De nem tudok elutazni oda, ahol éppen kiállít. Kicsit elfáradtam. Meg aztán azért annyira nem jó a nyugdíjam. És zavarni sem akarom. Lehet, hogy nem is örülne nekem, ha egyszer csak beállítanék.

– Biztos örülne.

– Tudja – mondta általában erre a megjegyzésekre az Öreg –, annyira élesen emlékszem minden pillanatra. Hogy sírni tudnék. Annyira élesen. Ezekből az emlékekből élek. Mert mindenről ő jut eszembe. A Kati lányom. Csak egyetlen dolgot hadd említsek még meg. Amikor tanítottam úszni, hetente kétszer is elmentünk uszodába. Kis kabinokban öltözködünk az úzás után, és volt egy közös tér, nőknek, férfiaknak, vegyesen, ott lehetett hajat szárítani. Mindig én szárítottam a gyerekem haját. És ahogy ujjaimmal kócoltam, ziláltam a hajszálakat, hogy gyorsabban száradjanak, annak az emléke ma is itt van a kezemben. És fürdés után, amikor magamnak hajat szárítok, mindig ez jut eszembe. Olyankor elszomorodom, rosszkedvű leszek, hogy az az idő elmúlt, meg boldog is leszek kicsit, hogy ennyire bennem van az az emlék.

Így zajlottak általában a beszélgetéseink a lányairól. Beszéltünk másról is, persze, történelemről, irodalomról, festészetről, ezer mindenről. De a leginkább a gyerekeiről szeretett. Azt hiszem, ez volt az egyetlen téma, ami még igazán megérintette.

*

Utoljára egy héttel karácsony előtt kopogtam be hozzá. A szokásos pohár borra.

Nem mondhatom, hogy vidám volt. Nagyon is fáradtnak, szomorúnak láttam. A keze is remegett, ahogy töltötte nekem az italt.

– Ha eljőnének a gyerekei, és meglátogatnák, biztos jobb kedve lenne – mondtam neki. Valamit kellett mondanom.

– Nem várok semmi ilyesmit – válaszolta. – Közeledik a karácsony, tudom, hogy egyedül fogom tölteni. Talán felhívnak majd telefonon. A fura az, hogy egyre pontosabban emlékszem mindenre. A gyerekkorukra. És egyre jobban fáj, hogy az az idő már nem jöhet vissza.

Valóban, közeledik a karácsony, gondoltam, ahogy hallgattam az Öreget. Aztán elköszöntem tőle. Végül is van dolgom elég. Nem az a feladat, hogy magányos öregembereket látogassak.

Aztán eljött a karácsony. Eljött december 24-e, szenteste napja. Ilyenkor a szüleimhez megyek vacsorázni. Együtt töltjük ezt az estét. Anyám is, apám is hetvenéves. Én idén töltöm be a negyvenet. Lassan igazi agglegény leszek én is. Így alakult.

Ahogy kiléptem a házunk kapuján, látom, mentőautó áll a járda mellett. És hordágyat cipel két jó erőben levő mentős. A hordágyon az Öreg.

Közelebb lépek, szokatlanul sápadt az arca. A szeme nyitva. Rám néz.

– Rosszul lettem – mondja. – Mentőt kellett hívnom. A kórházban talán jobb lesz. A Kati, ha jönne, mondja meg neki, hol vagyok. Üzenem neki, hogy keressen meg. Egyszer biztos. Egyszer biztos meglátogat majd.

REKE BALÁZS

EGÉSZBEN SÜTVE

A fenyőgyanta és a tűlevelek szúrós szaga betöltötte az egész liftkabin, mire Géza felért a kilencedik emeletre. Amikor a liftajtó kinyílt, elkezdte kirángatni a fát, amely a leveleinek egy részét elhullajtotta a kabin padlójára és a réseken keresztül a liftaknába.

Dóra akkor nyitotta ki a lakás ajtaját, amikor meghallotta a folyosóról beáramló káromkodást. Addigra Géza már kiszedte a liftből a hatalmas fenyőfát, és a folyosón vonszolta a lakás felé.

– Jaj, Gézám, mit csinált megint? – kérdezte Dóra, mikor meglátta a férfi kezében a durván elcsonkolt favéget.

– Ne aggódjál, Dórika, ezt most kaptam, leesett egy kamionról, és gondoltam, elhozom nektek, mert én úgyse állítok fát soha. Nekem megteszi az, amit kiraknak szentestére a presszó pultjára – legyintett Géza, majd mikor odaért az ajtó elé, nagyot fújtatott, és a lábszárának támasztotta a fenyőfa végét. – Na, jó lesz? Ha túl magas, majd levágunk a tetejéből – jelentette ki, és a vászonnadrágja zsebéből előhúzott egy csomag barna Szofit, és a fogaival kihúzott egy szálát. Közben rávigyorgott Dórára.

– Maga egy istencsapása, na jöjjön, vigyük azt a fát az erkélyre! – intett Dóra. Kitérta az ajtót, a lábával elé tolt egy nehezéket, hogy ne csukódjon be, és félreállt, hogy Géza be tudja húzni a fát. – Új foga van, Gézám? – szólt utána, miközben a férfi elindult a fával az erkély felé. Válasz nem érkezett. A túlevelek hangosan súrlódtak a kockás, barna linóleumon, majd az erkély felől ismét káromkodás hallatszott.

– Mit mondasz, Dórika? – kérdezte Géza belépve, és a ruhájáról a linóleumra söpörte a túleveleket. Megtapogatta a farzsebeit, előhúzott egy öngyújtót, amiben már szemlátomást alig volt folyadék, és elkezdte kattogatni a tűzkövet.

– Azt, hogy új foga van, Gézám? – ismételte el Dóra.

– Az – felelte a férfi. Az öngyújtóból közben nagyon kicsi, kék lángocska bújt elő. Géza rágyújtott vele. Hosszan fújta ki az első slukkot, és a füst lassan kavargott felfelé, és a plafonon elnyújtózott. – Csak pár hetes, ragasztgatni kell, meg sikálgatni. Kínlódás az egész, de alig volt már fogam. A gyárból küldtek el a fogászatra, és a doki úgy volt vele, hogy azt a pár maradékot kihúzza, és inkább kapok egy ilyet. Nem túl erős, de a krinolint még el tudom rácsálni ezzel a lószarral is.

– Értem – nyugtázta Dóra. – Iszik egy sört vagy valamit?

– Hogyne – felelte Géza, és a konyhában letelepedett az asztalhoz. Dóra egy fehér kistányérral rakott elé, aminek az aljára egy kevés vizet engedett, hogy a férfi bele tudjon hamuzni. – Gyerek hol van?

– Valahol a városban – felelte Dóra, és lepattintotta a kupakot a sörről, Géza elé rakta. – Moziba mentek a haverjaival.

– Nem mondom! És mit néznek? – kíváncsiskodott Géza.

– Hm? – kérdezett vissza Dóra, aki éppen az egyik felsőszelekrényben csörömpölt, oldalra tologatta a bögréket. – Poharat kér hozzá?

– Az milyen film? Nem hallottam még róla – mondta a férfi, közben hamuzott, és a söréret nyúlt. A mozdulatai lassúak, kimértek voltak, mintha valami rituálét végzett volna. Nem kapkodott az ivással.

– Ja, nem, a sörhöz kér-e poharat?

– Dehogy, ne kínlódjál velem, üvegből iszom.

Dóra becsukta a felsőszelekrényt. Kinyitott még egy sört, és beleivott.

– Fogalmam sincs, mit néznek. Nem kötötte az orromra, én meg annyira nem fagatóztam – mondta a nő, és nekidőlt a konyhapultnak, a karjait keresztbe fonta maga előtt. – Tizenöt éves, csak reménykedni tudok benne, hogy tényleg moziba mentek. De hát nem ülhet velem itthon.

– A fiúgyerekek úgyis mindig mennek valahova – mondta Géza. – Viszket a seggük ilyen korokban – fűzte hozzá, és a szürke hamukupacoktól összemocskolt kistányér széléhez pöccintette a cigarettáját.

Pár pillanatra elcsendesedtek. A nő a körmét nézegette, a mélyvörös lakkról helyenként apró lemezkék hullottak le, alóluk felbukkant a körömfélhold fehérsége. Géza megszívta még egyszer a cigarettáját, aztán lassan elmorzsolta a csikkét, és a sörösüveget maga elé húzta.

– Szenteste mit fog csinálni, Gézám?

A férfi vállat vont, előhúzott egy újabb cigarettát, de nem gyújtotta meg. – Semmit. A gyár leállt már két napja, nem is indulunk el, csak majd január ötödikén, ha jól tudom. Túl sok időm van – dörmögte maga elé, és a cigarettaszűrő végét az asztallaphoz kocogtatta.

– Jöjjön át hozzánk, majd főzök magának – invitálta Dóra. – Ne üljön otthon a tévé előtt vagy valamelyik büdös kocsmában! Inni itt is lehet, de legalább nem lenne egyedül. Jut eszembe! – mondta, és ellökte magát a pultról. A mosogató alatti szekrényből elővett egy kétliteres ásványvizet flakont. – Ezt ide dugtam a gyerek elé, nehogy kedve támadjon megdézsmálni. – Egy üveg kávéspoharat tett Géza elé, és majdnem színültig töltötte. – Azt mondták, hogy szatmári szilva. A portás árulja, van neki valami kis gyümölcsöse, onnan hordja kifőzetni.

– A szatmári szilvát? – gúnyolódott Géza.

– Én nem tudom, csak kifizettem, és elhoztam – mentegetőzött Dóra. – Ha kéri, kóstolja meg. Annyira rossz nem lehet.

– És miért pont a mosogató alatt tartod? – kérdezte a férfi. Már nevetett, vékony bőre gyűrődött, mint a krepp-papír. A szemétől legördülő ráncok mély, görbe árkat vágtak végig az arcán, majd összeértek a szája sarkából indulókkal.

– Ott a tisztítószerek vannak, ott sosem keresgélne a gyerek. Ebben az egyben biztos vagyok. Géza a pohárért nyúlt, a szájához érintette, és lehúzta az ital felét.

– Pfü! Na ez nem játék! Olyan erős, hogy a lelkemig leégetett – tette hozzá nevetve.

A szájába dugta a cigarettát, amivel korábban játszott, és meggyújtotta. Aztán kinézett az ablakon. Már sötét volt, és sűrű köd ült mindenben. Másfél hete egyfolytában erősen fagyott. A paneltömbök ablakai sárga négyzeteknek látszottak, a függönyök mögött néha feltűnt egy-egy sziluett, sok helyen sötét volt, csak a tévéképernyők villódzása simult rá az ablaküvegekre. Ilyen magasról apró, körbe-körbeforgó fénygömbnek látszott a sósóró autó jelzése. Nagyon lassan, szinte lépésben gurult az útpadka mellett.

– Akkor átjön szenteste, Gézám?

– Persze, Dórika, eljövök.

– És mit süssek magának? Van karácsonyi kedvence, vagy bármi, amit enne?

– Csukát. Egészen sütve – mondta magabiztosan Géza. – Gyerekkoromban ettem utoljára, de most hirtelen az ugrott be.

– Csukát? – rökönödött meg Dóra.

– Azt.

– Honnan a búsból szerezzek magának csukát két nappal karácsony előtt? Amúgy is nehéz beszerezni, de ilyenkor már sehol sincs hal a városban.

– Majd hozok én, ne foglalkozzál velem! – legyintett Géza.

– Ne hülyéskedjen, honnan venne az utolsó pillanatban?

– Nem veszek én, majd fogok – jelentette ki Géza, és kiitta a maradék pálinkát. – Nem meséltem még, hogy az öregapám halász volt?

– Halász? – kérdezett vissza Dóra.

– Jó, orvhorgász, de most mit számít az. A lényeg, hogy gyerekként százszor voltam vele a jégen, tudom én, hogy kell ilyenkor csukát fogni. Na ne nézzél így! – szólt rá kis szünet után a nőre, majd folytatta. – Majd meglátod! Nem bízol bennem?

– De, csak egy oltári baromságnak tűnik az egész. Ott ülni a fagyban, és várni... Nem értem. Ha nem bánja, azért lefőzők egy adag töltött káposztát is.

Géza két kortyra kiürítette a sörösüveget. – Te tudod, de holnap estére itt lesz a csuka, ráadásul felpucolva hozom. Aztán szentestére megsütöd nekünk, úgy, ahogy nagyanyám csinálta: kivette a szemét, és az üregekbe egy-egy szál olyan apró, piros csípős paprikát rakott, úgy nézett ki a hal a nagy pofájával meg a vörös szemgödreivel, mint valami sárkány. A bolondok feldarabolják meg filézgetik, de a csukát egészben kell sütni.

Másnap reggel Géza korán kelt, és nyitásra ott volt Csaplár Béla horgászboltjánál. Még előző este talált a kamrában egy műanyag zsírosvödört, amit évekkorábban rakott le az egyik sarokba. Ujjnyi vastagságú fekete és szőrös penésszel átszőtt zsiradék volt az alján, és az avasság keserű szaga is áradt belőle. Géza kikanalazta belőle a zsírt, alaposan elmosta az edényt, és a fedelével együtt magával vitte a horgászboltba.

Csalihalnak két kiskarászt és két bodorkát vett Csaplár Bélától, meg pár új hármashorgot és drótelőkét. A halakat a műanyag vödörben vitte magával, és hazafelé menet betért az Angyalba.

Korán volt még, csak Fűli álldogált a pultnál, szívta a cigarettát, és feketén itta a kávé, egy kevés rummal. Vörösés haja kipöndörült a sapkája alól, arca beesett volt, a szemei vérágasak. Biccentett Gézának, amikor mellé állt.

Géza pálinkát és kávé, lerakta a lábához a vödört, és miután lehúzta az italát, odaadta a pultoslánynak a laposüvegét, hogy töltsen tele azt is.

– Ez meg mi a jó franc? – kérdezte Fűli, és cipője orrával megkopogtatta a vödört.

– Óvatosan, ember! – ripakodott rá Géza. – A csalihalaim vannak benne.

– Minek? – nevetett fel Fűli.

– Megyek a tóra, kell a csuka karácsonyra.

Fűli kinézett az ablakon. Erős szél fúj, és az apró szemű, vizes havat szinte vízszintesen kotorta az utcákon. – Ebben az elbaszott zimankóban mész ki?

– Lékhorgászni nehéz lenne nyáron, ember! Meg öregapám mindig azt mondogatta, hogy a jégből felhozott csuka húsa a legjobb – jegyezte meg Géza, és a kezei közé szorította a gőzölgő kávéscsészét. A tejszín lassú felhőként terjedt szét benne. – A francba, jut eszembe, kéne egy balta, hogy tudjak léket vágni! – kapott a fejéhez. – Nincs egy kölcsön? Holnap visszaadom neked.

– Valahol van egy a garázsban, de én tuti nem gyalogolok odáig most – háritott Fűli.

– Ne csináld már, öcsém, száz méterre laksz! Na ne kelljen már udvarolni! Kapsz egy piát érte.

Géza kilenc után nem sokkal ért ki a bányatóhoz. Addigra a rücskösre fagyott jégpáncélt kétujjnyi hórétteg borította. Ahogy lépkedett előre, a cipője talpa hosszan rovátkált nyomokat hagyott a ropogós hóban. Ment előre, és valahol a parttól húsz-harminc méterre megállt. Lerakta a biciklitárolóból előhozott régi horgászbót és a szerelékes dobozt, és a lábával elkotorta a havat. Kerek buborékok fagytak a jég fodraiba. Géza leguggolt, előhúzta az övéből a kisbaltát, amit Fűli adott neki. Tompa volt és rozsdapöttyes, a nyele valami régi

zsírtól síkos. Karcolt egy szabálytalan négyzetet a jégre, és felállt. Körülnézett. A lakótelep utolsó épületeit ködös derengés ölelte körbe, a szél néhol fordult egyet a jégre hullott hó-takarón. Előhúzta a zsebéből a laposüveget, ivott két nagy kortyot, odébb söpörte a frissen lehullott havat, és nekiállt. Először a karcolatok vonalát próbálta kivésni, addig csapkodta a baltával, amíg víz tört fel az egyik sarokból.

Mire kivágta a léket, jócskán megizzadt a háta, és a lék közepén lebegő vaskos jégtömböt sem tudta kiemelni a vízből, így apróra zúzta az egészet, és egyesével dobálta oldalra a darabokat. A keze iszonyatosan fázott, és több helyen vérzett, ahol a jég széle összevagdosta. Még akkor is reszketett, amikor a markában fickándozó bodorka hátába vágta a horgot. Miután a vízbe engedte a szereléket, nagy nehezen lefűrt egy fémtartót a jégbe, és arra támasztotta a horgászbotot, aminek az utolsó gyűrűjébe egy apró csengőt kötött, hogy ne kelljen ott állnia végig a lék mellett, hallja, amikor a csuka ráharap a csalihalra.

Egy órát strázsált a lék közelében, de nem történt semmi. Addigra megitta az össze pálinkát. Nem messze tőle, a nádfal egy részébe épített valaki stéget. Odasétált, de közben többször hátranézett a lékre. Az úszó piros bojtja már egy ideje egy helyben állt, a csalihal kifáradt, nem tudott tovább mozogni a jeges vízben.

Géza felkapaszkodott a stégre, és leült az apró padra, amit a deszkákhoz csavaroztak. A hát-támlára rá volt írva a tulajdonos neve, de nem látszott már a ráfagyott hótól. Előhúzott egy cigarettát, és a markában formált részben gyújtott rá a gyufával. Egy ideig elnézegette a tavon körbefutó nád erdejét, ami sárgán hullámozott a szélben. Úgy volt vele, hogy nem kell ott állnia, mert a csengőt úgyis meghallja, a szél hozza majd a hangját. A fejére hajtotta a kabátja kapucniját, csak a szakálla lógott ki, amire a leheletétől apró jégcsapok fagytak. Miután eldobta a csikkét, ahogy csak tudta, összehúzta a kabátját, és kezeit a zsebébe süllyesztette. Kissé átmelegedett a keze, s egy idő után úgy érezte, hogy már nem is fázik annyira.

Délutánra elállt a szél, és a tó túlsópartjáról felszállt a sűrű köd, a havazás apró szemcsésről nagy pelyhekre váltott. Lassan szürkült minden. A lék tetején már csak azon a kis helyen nem ért egybe a jéghártya, ahol az úszó állt. Először csak forgott párat körbe a piros bojt, majd koppant a jég szélén, és a mélybe merült. A bot spiccén a csengettyű hangos lármába kezdett, és egyre csak zengett, ahogy a hal húzta a szereléket a mélység felé. Hosszan küzdött vele, míg végül lepörgött a dobról a damil, és a horgászbot lebillent a tartóról, és eltűnt a lék vizében. A kásás jég pár pillanatig imbolygott a víz tetején, aztán a szilánkok lassan egymáshoz dermedtek.

**NAGY
LEA**

ERROR 24: RESOURCE 'ROMANTIKUS TÉL' NOT FOUND

I. Minden kirakat olyan, mintha
valaki túl sok fényt húzott volna rá,
hogy eltakarja a repedéseket.

II. Pont olyan hangon csilingel
a villamos, mint amikor
a gyerekkorod nem ér rá megérkezni.

III. A lakásokban közben
szétgurulnak a karácsonyfa alatti
fényes pánikgolyók:

IV. Az egyik szobában infláció szaga terjeng,
a másikban pedig hirtelen melegszik a radiátor,
de persze csak addig, amíg a számlákat nem látja senki.

V. Az ünnepi asztalon ott ül a csönd meg az a fura,
ropogós légkör, ami akkor keletkezik, ha valaki
megpróbál jónak látszani, de túl béna a szerep.

VI. Valahol egy panel hetedik emeletén
a halászlé úgy bugyog,
mintha üzeni próbálna:

VII. *Ez most tényleg
ünnep lesz, vagy
csak túlélünk?*

VIII. A szomszéd zenét hallgat,
és közben összeveszik valakivel,
bár nem lakik vele senki.

IX. Valahol mindig felgyullad valami,
hol a csillagszóró,
hol a türelem.

X. A karácsonyfa alatt
ajándékok helyett
csak szorongás lapul,

XI. Szépen becsomagolva,
rejtett árcédulával:
„kérlek, fogadj el így is”.

XII. A fényfűzér a körúton túl gyors
tempóban villog, mintha attól félne, hogy
januárban már nem lesz rá szükség.

XIII. Az emberek sietnek, futnak
szatyrokkal, díszdobozokkal,
ilyen-olyan családterápiákkal.

XIV. Persze a dobozokban
mindenkinek van valami
kicsit vicces, kicsit tragikus története:

XV. A nagynéni, aki évek óta
mindenkinek ugyanazt veszi,
hisz a szeretet úgysem változik, ugye.

XVI. Vagy a fiú, aki most először
mondja ki: nem akar több
ünnepet úgy, ahogy eddig.

XVII. És néha, egészen
furcsa helyeken,
megbicsaklik a valóság:

XVIII. Egy eltévedt fenyőtüske leszáll az
utcalámpára, és úgy tapad ott,
mintha végre megtalálta volna a helyét.

XIX. Egy ragadós csomagolópapír
leperog a járdára, és valakinek ünneppé
válík tőle egy pillanatra a nap.

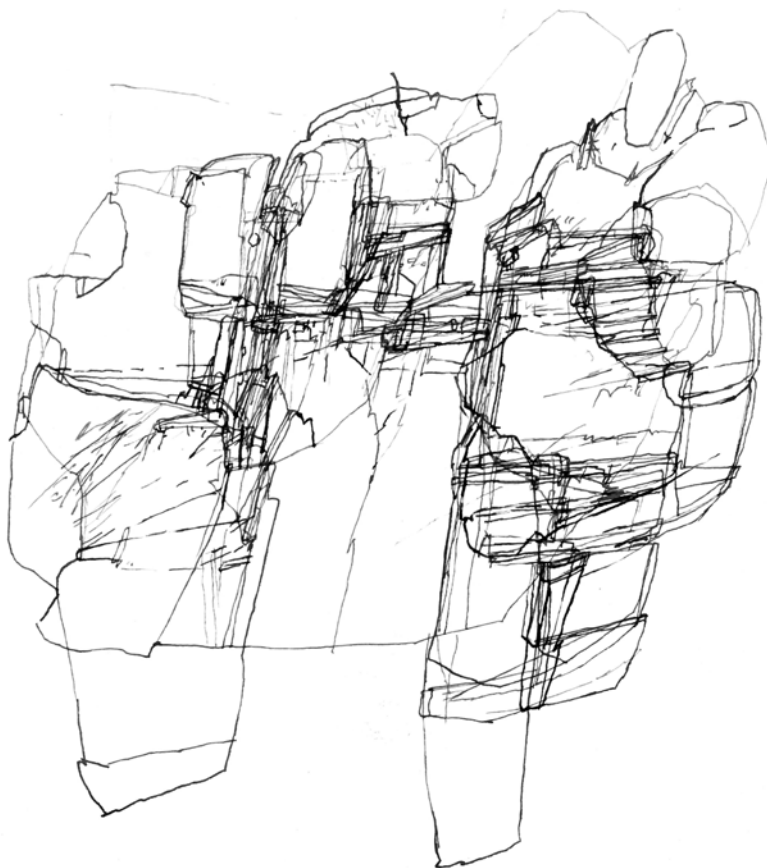
XX. A karácsony mindig
egyszerre túl sok és túl kevés:
egy felforrósodott emlék, egy hideg szoba.

XXI. Egy túl hangos nevetés,
egy félrecsusszanó dísz,
egy jó szándék, ami pont nem ér célba.

XXII. A hó elfelejt esni, és a város felett
kijelez a hibaüzenet: ERROR 24:
resource 'romantikus karácsony' not found.

XXIII. De valahogy mégis
minden évben megérkezik –
szétesve és fényesen.

XXIV. Mint valami fura, kóbor állat,
amelytől egyszerre félsz és egyszerre
várod, hogy idén talán már nem harap.

**MRENA
JULIANNA**

SZENTESTE, 2020

*Nem volt csatlakozás, vagy hát még vonat se,
A sötéten kongó légi folyosókon
Tréningalsóban meg rossz gumipapucsban
Csak egy angyal lófrált, csattogott fel-alá,
Savanyú szájszaggal s rosszkedvűen nyilván,
Repülők nem voltak, üres volt a nagy ég.
Szóval, nem utazott senki sem sehova.
Az ajándékokat meg már jó két hete
Postára adtuk, hogy minden odaérjen.
A fagyasztott kacsát is behoztuk kintről,
Kiporszívóztunk, meg a fát díszítettük,
Odakint valahol tetőzött a járvány,
A halottak számát bemondta a tévé.
Nálunk fenyőszag volt, meg jó fészekmeleg.
És hát ha úgy vesszük, ennyi, ami fontos.*

*Míg krumplit pucoltam, potyogott a könnyem,
Semmi baj, vigasztalt ijedten a gyerek,
S tudtam én is, persze, mi baj lenne mégis.
Kint máris sötét lett, pedig délután volt,
Közben kiolvadt a konyhában a kacska,
Megölelt a férjem, mondta, hogy ne sírjak,
Basszus, bűdös a hús, mondtam neki erre.
Aztán hideg vízzel megmostam az arcom,
Mevacsoráztuk a másnapi ebédet,
A közepén kicsit nyers maradt a zöltség,
Üres kenyeret kért helyette a gyerek.
Kelletlen mosollyal csengetett az angyal,
A nyirkos éj leszállt, és hideg sötét volt,
Egy kis vörösborral koccintottunk mégis.
Másnap reggel aztán megjött a havazás.*

Utána egy kicsit könnyebb volt már minden.

**ZSILLE
GÁBOR**

ÜNNEPI HORROR

A borfoltos damasztal
leterített nagysztal
a telt bogrács súlyától
megremeg, halkan reccsen,
s közel kerül a távol:
ez a perc a kedvencem,

a forró lé, ez a tánc,
a megcsillanó zománc,
az elmúlás lovának
falásnyi abrakot dobsz,
hinnéd, messze a bánat...
Emelkedik az abrosz,

és a pácolt tölgylap alól
hosszú sorban előúsznak
mind a régi, régi halak:
elől a ponty, melynek szemét,
rám ne nézzen a fazékból,
kivájtam egy kiskanállal,

nyomában egy süllő úszik,
a tavaly kirántott harcsa,
aztán egy filézett lazac,
egy aszpickba dermedt pisztráng,
szájából mazsola pereg,
és bors, citrom és mandula,

aztán jön egy makrélaraj,
fogas, busa és tőkehal,
lisztben hempergetett kárász,
hagymával érlelt heringek,
mind-mind szájtátva lebegnek,
a tányérra pikkelyük szítál,

minden kiköpött szálkájuk
nyelvemre, torkomba gyűlik,
oldalamon már fuldoklik
Yvonne, burgundi hercegnő,
bokám körül gyülekeznek
Ernest Hemingway cápái.

**SZEIFERT
NATÁLIA**

SEMMI FELHAJTÁS

– Idén nem csinállok nagy felhajtást – nálunk minden évben ezzel a mondattal indul a karácsonyi szezon. A mondat anyám száját hagyja el legkésőbb november közepe táján, mire apám, a húgom meg én elkezdünk röhögni. Régebben csak összenézünk és somolyogtunk, de mostanában már nem fogjuk vissza magunkat. Anyám ilyenkor először sértett értetlenkedéssel néz ránk, aztán ő is elneveti magát.

– De idén tényleg nem – teszi hozzá, ahogy minden évben hozzáteszi, erre mi már dőlünk a röhögéstől, aztán megpróbálunk komoly képet vágni, mert anyám már készül a rövidnek szánt felsorolásra, hogy mi lesz nálunk karácsonykor, és hogy ő most nekünk mondja, de majd mindenkinek tudtára adja, hogy idén igazán ne számítsanak nagy felhajtásra.

– Szóval egy pulykát azért sütök, de csak huszonötödikére, akkor jönnek a vendégek. Mi huszonnegyedikén csak szerényen megvacsorázunk, lesz egy kis lazac, tepsiben, saláta, krumpli, az a tepsiben sült, amit úgy szerettek, egy kis mártással, meg csirkemell a húgodnak – itt rám néz, mintha én felelnék azért, hogy a húgom nem eszi meg a halat –, addigra lesz ugye havas kocka meg zserbó, én idén mást nem sütök. Hozzanak süteményt a többiek majd huszonötödikén. – Ezen a ponton lenéz a naptárjára, egy régimódi, egyhetes beosztású papír naptárra, karácsony heténél nyitva, oda jegyzeteli, mit fog sütni-főzni, hogy el ne felejtse. Neki már arról a listáról észébe fog jutni, hogy mit kell még venni.

A karácsony előtti hetekben gyakran látjuk anyámat a konyhába rohanni, hogy a pult oldalába támasztott naptárban odalapozzon a jegyzeteihez, és megnézze, mi is az, amit még előre meg tud venni. Apám mindig felajánlja, hogy ő majd elrohan a boltba, ha későn derül ki, hogy kell még valami, anyám csak ne idegeskedjen, mire anyám általában legyint, de azért mosolyog, és azt mondja, jól van, szívem.

Amikor legközelebb felnéz, mi éppen teletömjük a szánkat az ebédről maradt rakott krumplival, meg sem állunk a rágásban, úgy fogadjuk a következő tételeket.

– Jó, hát egy sajtos rudat is sütök, az még belefér, dupla adag, hogy maradjon huszonötödikére a vendégeknek. És ha már azt, akkor persze egy kis fokhagymás mártogatóst összedobok, annak nagy sikere szokott lenni. – Anyám talán semmit sem élvez úgy, mint ha sikere van az ételnek, amit élénk tálal. Bólogatunk, a húgom lassan a zsebébe nyúl, az asztal alatt nyomkodja a telefonját, biztos randit beszél meg azzal a csávóval, akivel most állítólag jár. Ki nem állom azt a gyereket, focimeccsen legszívesebben szanaszét rúgnám a bokáját, de persze nem rúgom. Akar a franc büntetőt amiatt a kis csicska miatt. Az alsóbb osztályos csajok nagy bálványa, szőkés tincsek vannak a hajában (ez milyen már, festeti!), úgy öltözködik, mintha ő volna a fiatal David Beckham, még egy kicsit hasonlít is rá, csak nincs olyan jó fizikuma, és persze hol van tőle focitudásban. Hogy pont az én húgomat nézte ki magának... Ez bosszant benne a legjobban. Ha komolyan járni fognak, még az is lehet, hogy be kell engedni a lakásba. A húgomnak már megmondtam, hogy ide ne merje hozni,

de erre csak lehülyézett, és hozzám vágott egy műanyag valamit, ami éppen a keze ügyébe akadt, mire a valami eltört a padlón, és kiderült, hogy szemfesték van benne, és minden tiszta csillámpor lett, erre a húgom bögni kezdett, hogy ez volt a kedvence, és hogy ezt hogy a picsába lehet feltakarítani, mire én azt mondtam, hogy miért nem valami mást vágott hozzám, erre becsapta az ajtót, én meg ott álltam a csillámporban, hogy tényleg ezt valahogy el kéne tüntetni. Vagy fél órát küszködtem vele, mielőtt anyánk hazaért, de még mindig csillogott a padló.

– És talán még egy kis linzert, az soká eláll – hallom anyám monológját, aminek a fonalát a fokhagymás mártogatósznál vesztettem el. – Jön ugye anyád – folytatja, és apámra néz, aki lesütött szemmel bólint – meg az öcséd a barátnőjével meg az én öcsémek a két kisgyerekekkel... – A családi létszámellenőrzésnél én már azon gondolkodom, hogyan lehetne úgy lekoptatni a gyökér gyereket a húgomról, hogy a húgom ne tudja meg, hogy én állok mögötte, de beszűródik az agyamba a két kis unokatesóm képe, akiket a hátam közepére kívánok. Anyám szerint tündéri, csoda szép kisfiúk, szerintem meg egy zsákba kéne kötni őket egész estére, és betenni a sarokba. Állandóan kérdezetnek, de meg sem várják, hogy az ember mondjon valamit, futnak egy kört a lakásban, valamit tuti összetörnek, berontanak a szobámba, összetapizzák a cuccaimat, az anyjuk meg csak annyit mond, hogy ejnye, fiúk. Nekem meg vörösödik a fejem, és próbálok nem megszólalni. Anyám mindig azt mondja, mutassak meg nekik valami játékot a gépemen, hadd játsszanak vele egy kicsit, pedig tudja, hogy rühellem, ha valaki hozzányúl a gépemhez, de azért bekapcsolom nekik, pedig tudom, mi a vége, öt percig bírja az egyik, hogy a másik játsszon, aztán cserélnek, de csak akkor, ha ott vagyok, ha kijövök, pillanatok múlva hallani, hogy vagy visítanak, vagy püfölik egymást. Amúgy sajnálom is kicsit őket, baromi unalmasak ezek a családi dolgok gyerekként, emlékszem, én is mindig untam. Most is unom, de valahogy jobban eltelik, mióta apám ilyenkor megengedi, hogy igyak egy kis tojáslikórt, csak egy pohárral. Nem is szeretem, de legalább már nem almalével kell koccintanom, jobb érzés majdnem felnőttnak lenni. Jövőre tizennyolc leszek, és anyám szerint már nem kezelhetnek úgy, mint egy kisgyereket, mert az nincs rendben, hogy semmi átmenet, a tizennyolcadik születésnaptól mindent lehet. Ebben például teljesen igaza van. Az ilyenek miatt is bírom a szüleimet. Elég normálisan gondolkodnak, főleg a többiek szüleihez képest.

Szóval anyám listája végül beteríti az egész karácsonyi hetet a naptárjában, miután megtoldotta még mézeskaláccsal, mert annak az illata nélkül ugye nem karácsony a karácsony. Pedig senki sem szereti, minden évben ott szárad az asztal közepén egy tányér szépen feldíszített kalácsbaba, és valamikor január végén anyám egy takarítónapján óvatosan a kukába csúsztatja.

Mikulás után már mindennap történik valami nálunk a tökéletes karácsony érdekében. Apám létrára áll, és fényfüggönyt szerel az ablak elé a nagyszobában, anyám ajtódíszit készít, és felragasztgatja minden ajtóra, aztán egy hét múlva már folyton süteményillat van délutánonként, én általában arra jövök haza edzésről, hogy anyám könyörög a húgomnak, hogy legalább mosogatni segítsen, mire a húgom kikiabál a szobájából, hogy mindjárt, aztán persze marad, ahol van. Végül beállunk mindketten mosogatni meg lekvárral összeragasztani a linzereket, amiket azért anyánk mégis megsütött, hogy hát legyen valami aprósütemény a biztonság kedvéért.

Huszonharmadikán anyám úgy néz ki, mint egy tébolyodott takarító, a fején hajcsavarók, azon egy kendő, egyik kezében portörölő, a másikban a spriccelős ablaktisztító, én

ilyenkor, ha csak lehet, elhúzok a haverokkal, mert vagy rám szóz valami teljesen értelmetlen feladatot, vagy leordítja a fejemet, hogy hogy néz ki a szobám. Már megtanultam, hogy addigra ügyesen berugdossak mindent az ágy alá. Ha csak bekukkant, úgy tűnhet, rend van.

Huszonnegyedikén délelőtt felhozzuk a fát a pincéből apámmal, addigra ő belefaragja a talpba, persze mindig ferde, de ha jól forgatjuk a nagyszoba sarkában, nem venni észre. Anyám megjegyzi, hogy mintha a tavalyi nagyobb lett volna, mire apám meg én egybehangzóan állítjuk, hogy pontosan ugyanakkora volt, ugyanannál az árusnál vettük. A húgom is felkel, és nekifog a fa díszítésének, ez az egyetlen dolog, amit szeret csinálni, én is szeretem, mert közben megzabálhatunk egy csomó szaloncukrot. Én a kanapén ülök, és a szaloncukrok papírjaival dobálom a húgomat, anyám a konyhából kiabál, hogy aztán nem teletömni magunkat édességgel ebéd előtt. Habár azt is mindig elmondja, hogy szerény ebéd lesz, mert a vacsora a fő étkezés ilyenkor. Délután sem nyugszik le, mert hatra mindennek készen kell állnia, a fának a nagyszobában, alatta ajándékokkal, és a vacsorának, ami kétféle hal, egy kis csirkemell a húgomnak, aki nem eszi meg a halat, a hagymakrémlves cipóban, amit anyám süttött, mert hát nem kerülhet a karácsonyi asztalra bolti cipó.

Csak a gyertyagyújtás után lesz valami nyugi, amikor mindenki el van foglalva az ajándékával, apám előszed egy társast, játszunk, a húgom biztosítja anyámat, hogy nyugodtan otthagyhathja a mosogatnivalót, majd mi megcsináljuk, persze, az én nevemben is megígéri, úgyhogy vár ránk egy mosogatás, ami egyébként nem is rossz, kimegyünk, nézünk a nappali felé, ott ülnek a szüleink, bort iszogatnak, és egyikük sem akar éppen semmit, sem tőlünk, sem a másiktól, senki nem utasít semmire senkit, és nem von kérdőre semmiért, azt hiszem, ezt nevezik karácsonyi hangulatnak. Ilyenkor én sem rühellem annyira a húgom hülyeségeit, mosogatás közben hallgathatjuk a kedvenc zenéit, egyszer egy évben ki lehet bírni.

Aztán másnap megjönnek a vendégek, délelőtt anyám újra turbó fokozaton pörög, megint kiporszívóz, ki tudja, miért, közben süll a pulyka, nekem úgy tűnik, a fával ellentétben ez minden évben nagyobb, aztán anyám terítőket tesz mindenhová, tányérok, poharak, ez mind honnan kerül elő, a franc tudja, sajtos rúd, sütemény, mire ideérnek, megmelegíti a töklevest, tökmagot pirít hozzá, végigszalad a lakáson, benéz a szobámba is, és megjegyzi, hogy azért kiporszívózhatnám, akkor a kedvéért tologatom a porszívót egy kicsit én is, a húgom elfoglalja a fürdőszobát, haját mos, sminkel, nekem marad tíz perc, mert még anyám is le akar tusolni a vendégek érkezéséig, az egész nap egy kapkodás, gőzfürdő, öltözés. Aztán öt körül beállítanak, nagyanyám hosszan ölelget, a két kis hülyegyerek unokaöcsém rohangálni kezd, és ajándékot akar bontani, végre nagy nehezen asztalhoz ülünk, persze nem férünk oda mind, a kicsiknek van gyerekasztal a nagyszoba ajtaja mellett, mi a húgommal a konyhapulznál ülünk, tojáslikőr, sült hús, zserbó, bejgli és az a finom vaníliás gömb, amit nagyanyám hoz minden évben, és én minden évben megfogadom, hogy nem eszek belőle annyit, hogy a vacsora után már moccanni se bírnak, de torkig leszek mégis az étellel, lesz mit lemozogni a következő edzésig. Mindenki beszél, csillagszóróznak a kicsikkel, addig se ordítanak, aztán még egy kis sajtos, csak hogy apám pálinkája nehogy a fejébe szálljon valakinek, a kicsik közül az egyik lever valamit, a másik sír, apám meg az öccse elszívna egy szivarkát a teraszon, a húgom elkéredzkedik valami buliba, anyám kiakad, hallom, ahogy a konyhában suttogva veszekednek, én őrzöm a szobám ajtaját, nehogy megint be kelljen engedni a két kis tökit, de aztán persze be kell, bekapcsolom nekik a gépet, soha nem mennek el a vendégek, gondolom. Este tíz körül már látom, hogy apám

ugyanezen gondolkodik. Végre nagyanyám cihelődni kezd, anyám öccséékkel jött, szóval együtt indulnak, erre a többiek is felállnak, kabát, sálak, mindenkinek megvan-e mindene, az ajándékot itt ne hagyjátok.

Tizenegy elmúlik, mikor anyám lerogy az étkezőasztal melletti egyik székbe, végignéz a maradékokkal teli tányérokon, a megdólt süteménytornyokon, és azt mondja – Én többet ezt nem csinálom.

Apámmal összenézünk, vártuk ezt a mondatot, ez azt jelenti, hogy idén is lezárult a karácsonyi örület. És most ennek a mondatnak van majdnem egy teljes éve érlelődni, finomodni, mint valami befőttnek, és amikor jövő novemberben kibontjuk, úgy fog hangzani: „idén nem csinállok nagy felhajtást”.

SCHILLINGER GYÖNGYVÉR

PAPÍRFIGURÁK

Anyám karácsonykor mindig összeszedte magát. Mindent beleadott, mintha ilyenkor akarná pótolni az év mulasztásait, és a nagy igyekezetben néha úgy elfáradt, hogy esténként, magára húzva a konyhaajtót, titokban sírt egy kicsit.

Mert rágós lett a marhapörkölt, amit előre le akart főzni, miért van az, hogy neki ez sem sikerül. A bejgli felrepedt. Jó ez, anya, finom, nézd, már két szeletet ettem. A konyhaszekrény aljára kiült a zsíros pára, az egy szem szobába napokra beszorult a kajaszag. A fát ketten cipeltük, én elől, mert ott a könnyebb. Befaragni a tartóba – sírós volt. Ezt azelőtt apám csinálta, pikpakk, a kis fejszével, mi fűrésszel álltunk neki farigcsálni. Ez a kis szar fa nem lehet ilyen kemény, mondta anyám végső elkeseredésében, végül a dohányzóasztallal meg az asztalra tornyozott könyvekkel támasztottuk ki a fát. A díszítés volt a csúcspont, amit igazán nem lehetett elrontani. Szaloncukor-kötözés. Mikor kész volt minden, az üresség érzése, kuksolás a gyertya mellett, erőltetett társasozás, ketten. Rómi. Anyám harmincöt éves korában is gyerekkorának karácsonyaira vágyott. Nagyapám ilyenkor a háttérbe vonult, a karácsony a nőké, de élvezettel pikkelyezte a halat, miután kivették a kádvízből, és anyám a kád kisúrolása után is viszolyogva szállt be este fürdeni – ez a viszolygás is része volt az ünnepnek, és a viszolygás is valami. A semmi, a csend, hogy anyám végeredményben nem tudott velem mit kezdeni – az nem az a karácsony. De minden évben becsülettel neki-futott. Gazdagabb és szegényebb karácsonyok váltakoztak. Könyvtárból kiszuperált, háromszáz forintos könyvek, albumok. Tinilányok könyve. Így kell sminkelni. Szóba sem jött, hogy ennyi idősen sminkeljek, az még anyám szerint is rohadt messze van. De: kaptam egy arckrémot. Zsíros volt, szappanszagú, az orrom csupa mitesszer. Tini tonik, kárenyhítésre. Karkötő, az volt a legjobb. Borostyánszín kövel – keményebb műanyag, majdnem, mint az igazi. Én zseníliakesztyűt vettem anyámnak, abból a pénz-

ből, amit apám nőjétől kaptam. „A nőtől.” Attól a nőtől. Úgy dugta a kezembe, hogy apám ne lássa. Apámtól is pénzt kaptam. Sokáig álldogáltam otthon a szobában, hogy hova rejtsem. Ládikómba – nem. Anyám belenézhethet. Szőnyeg alá – hülyeség. A konyhába sem, a matrac alatt pedig anyám megtalálja lepedőcsereker. Végül a nyári cipőm orrába dugtam, nyáron majd átrakom a télibe.

Anyám nem hívott át senkit, egyrészt kicsodát, másrészt – ide? Háromszobás házban éltünk a válás előtt, kerttel, állólámpákkal és újrakárpitozott, vörös-fehér székekkel. Hova ültessük a vendégeket, az ágyra? Kanapé helyett hintaszékünk volt, amit nagyanyáméktól hoztunk el, én imádtam, anyám bársonyfotelre vágyott. Nem merem elmondani, és ő nem merete megkérdezni, hogyan élnek apámék. A házból apám kiadta a részünket, amit anyám betétben őriztetett vész esetére, ha már lakást úgysem tud belőle venni. Apám bezzeg vehetett egy másikat, másfél egybenyíló szobát kis konyhafülkével, de mégiscsak az övé volt. Anyám nem vett fel lakáshitelt – harmincéves elköteleződés, és anyám ismerte a saját gyengeségeit. Akkor legalább igazi karácsony legyen, habár nem tudtuk, milyen az.

Néha a függőfolyosón sétálgattam, már este, és óvatosan benéztem a lakások ablakán. Maráék nem húzták be a függönyt, mintha várnák, hogy valaki megnézi az ő nagy és szép lakásukat. Hogy Mara anyukája otthonra is besüti a haját, és magas sarkú cipőben mászkál. Anyám szerint elképesztő egy nő. A nagyszoba közepén abroszos asztal állt, aranykoszorúval, az ablakban műgyertya. Aranymintás tapéta, fehér ruhásszekrény. Különben anyám is fel tudott öltözködni, de most nekem vegyen fel szoknyát?

Egyszer huszonegyedikén elloptam Maráék ajtódíszét, nem tudom, miért, nem vágytam ajtódíszre, egyébként sem tehettem ki, belülről sem, mert Mara azt ígérte, hogy átugrik. Meg hát mit mondok anyámnak? Még vacsora előtt el kéne tüntetni. Kiléptem az utcára, a díszet szorosan az oldalamhoz szorítva, a kezemet szűrte a műfenyő. Nem néztem, merre megyek, csak gyalogoltam, az arcom merevre fagyott, a testem lassan átmelegedett. A levegő tiszta volt, friss, a vaspör szaga is eltűnt az ünnepek alatt. A fenyőfaárusok leléptek már, itt-ott maradék fenyőfaág, madzag, tűlevél. Átizzadtam a garbómat, az eső eleredt, csak vékonyan. Mire úgy igazán felnéztem, már a régi házunk előtt álltam. Jó fél órája gyalogolhattam már, de öt percnél tűnt, mintha csak átsuhantam volna a városon.

A régi házunkon az ablakok sötétek voltak, a kertkapun tábla: fogorvosi rendelő és fogtechnikus. Lehetnék fogtechnikus – apám szerint lassan orientálódni kellene, de legalábbis kiderülhetne már, hogy úgy igazán miben vagyok jó.

Gyaloglásban vagyok jó, és hallgatásban.

Anyám nem tudja, hol vagyok.

Kinyílt a szomszéd ház kertkapuja. Annuska, te vagy az? Annuska, hát te vagy az. Ili néni csak intett a kezével, hogy befelé, és meg sem fordult a fejében, hogy szabadkozok, hogy haza kell menni, mert anya vár, sütjük a mézeskalácsot, és ilyenkor minden van, süti, tejszínhab, csillagszóró, karácsonyi filmek.

Annuska, hát hogy vagytok? Mindig mondtam anyádnak, hogy apád nem az a kitartó figura, hát az is lett az egészségből, az, hát tudod, mi. Mindegy.

Csoszogott a konyhában, kókusztekerceket pakolt madaras porcelán kistányérra. Sovány vagy, Annuska. Az micsoda, mutatott a kezemre, és akkor jutott eszembe, hogy az ajtódísz itt van nálam, még mindig szorongatom, mit mondjak most neki. Ide hoztad, a házatokra? Jaj, Annuska.

Szerettem volna, ha abbahagyja a jajongást.

A kókusztekercs vajas volt, nehéz, a tea citrompótlós, savanyú. Ili néni a teán próbálja megspórolni azt a cukrot, amit a sütikbe beleöl. Feketekávé, savanyú tea, habos sütemény.

Megettem mindent, a hasam fáj, Ili néni elmondta az újságokat – meghalt a Pali bácsi, hát számíthattunk rá. A szomszéd fogorvos csak heti háromszor rendel, és így is úgy megél, néztem a kocsját múltkor, piros, új, most nem emlékszem, miféle. Anyáddal mi van? Hagyjuk, tudom, mi van, múltkor láttam a piacon, teljesen le van fogyva ő is. Az ideg, gondolom.

Örültem, hogy nem kell megszólalnom. Az ajtódíszel mi legyen?

Ili néni tésztát gyúrt, és már nem emlékszem, miket mondott még. Ültem az asztalnál, kezemet az ölembe ejtve, éreztem a liszt, a vaníliás cukor illatát. Mintha visszatértem volna egy régi élet díszletei közé. Ili néni a lisztporos kötényében olyan volt, mint a régi játékomnak, annak a keménypapírból készült élelmiszerboltnak az egyik felhajtható papírfigurája, a nejlonfüggöny az ablakán, kertjében a tuják, a büdöske, a kerten túl a focizó kisfiú szobra meg olyan, mint a bolt kissé már megkopott papírdíszlete.

Ili néni, mennem kell.

Jól van, lányom.

Törölgette a szemét. Nem gondoltam, hogy ennyire hiányzunk neki. Vagy csak az öregség. Hogy változnak a dolgok, csak Ili néni nem változik, meg a többi lakó sem változik, miért is kellett nekünk elmenni?

Hazafelé figyeltem már: balra a sportpálya, mögötte valahol a vidámpark, jobbra a kertesházak, játszótér: egy csúszda és homokozó az egész. Ha jobbra fordulok, ott már alacsony társasházak vannak, sok az öreg, ott lakik a bolond Jolika, ki-be járkal a bolondokházából, pedig mindenki azt szeretné, ha örökre ott maradna. Kocsik, kukák, az egyik falon Ruszki, haza felirat, aztán egy vértócsa, vagyis egy vértócsa helye, de még most is mintha ott volna, este nagy fekete folt az aszfalt mélyedésében, ahol Guszti, az örökké kedves Guszti, egy igazi rendes ember, kivetette magát a negyedikről. Ilyen a mi környékünkön aztán soha, mondhatom – mondta Ili néni akkoriban, mintha súlyosan hibáztak volna a környékkel, a lakókkal szemben. Ez nem olyan hely.

Az ajtódíszet bedobtam egy kukába.

Anyát a tűzhely fölé hajolva találtam, amikor hazaértem, észre sem vette, hogy megjöttem, talán azt sem, hogy eltűntem, mialatt ő húsz palacsintát lesütött. Palacsintába göngyöli majd a csontjáról lefosztott, belül puha, kívül ropogós kacsát meg a szilvaszószt, anya, ki fogja ezt mind megenni? Anya végre hátrafordult, hívjad át a Tamarát, kislányom, megesszük, miért, nem vagy éhes? Azt ne mondd, hogy nem vagy éhes.

Huszonnegyedikén senki nem fog átjönni, gondoltam, de azért reménykedtem egy kicsit, Mara a legváratlanabb időpontokban tudott betoppanni, amikor már nem is számítottam rá, hogy valaha átjön még, mert nem beszéltünk egy hónapja – nem ért rá, elutaztak, egy másik barátnője lett hirtelen érdekes.

Mara nem szeretett ilyenkor otthon lenni, mert az apja regényt írt, mintha karácsonykor kapna igazán ihletet, az anyja meg ki volt borulva, hogy az apja karácsonykor kap igazán ihletet.

Eszembe jutott az ajtódísz, a szívem nagyot dobbant, minek vittem el?

Teríték két személyre a kis konyhaasztalon, el se férne három, próbált anyám viccelődni, és készítette az első fogást. Mara a harmadiknál toppant be, olyan lazán, ahogy szokott,

mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga, átmenni a szomszédhoz bármikor, nemcsak átkopogni, hanem leülni a konyhájukban, figyelni, kérdezetni, morzsolgatni a fülén az új arany fülbevalót.

Mara elmesélte, hogy az anyja odaégette az olajat, és már az egész lakás füstben állt, de az apja még mindig ott kopácsolt a billentyűzeten. Az anyja leült mellé a fotelbe, merőn nézte, előre nyújtott nyakkal, mint aki kész, hogy nekimenjen vagy felpattanjon, ha az apja végre valahára észreveszi, hogy ég az olaj, és van élet a rohadt regényén túl is. Az apja felnézett, értetlen fejfel szaglászott, az orra mozgott, mint egy kutyanak. Az anyja felpattant, bevágta maga mögött az ajtót, az apja meg ott maradt, mint aki már megint nem érti, hogy mi az isten van. Kikiabált a konyhába. Mi az isten van?

Nem semmi, mondta anyám, és láttam rajta, hogy nem igazán tudja elképzelni. Hogy talán Mara kitalálja ezt az egészet.

Mara érezte, hogy itt most enni kell. Mások fogakkal összevigyorogtunk, anyám beindult. Társasozzunk, gyűjtsunk csillagszórót. Mara csillagszóróval a kezében hadonászott, szórta a szikrákat mindenfelé – gondolom, otthon ilyet nem lehetett. Ittál már forralt bort? Egy deci, annyi nem árt meg, mondta anyám. Itt is aludhatsz. Aztán anyám rájött, hirtelen újra realizálta, hogy nincs már vendégszoba, és nincs hol aludni. Mara ásított. Kajamaradék, forralt bor illata, leégett csillagszórók a dohányzóasztalon. A félbehagyott Bianco utolsó betűi.

Mennem kell, mondta Mara, anyám bólintott.

Megsúgtam neki az ajtóban, hogy elvittem az ajtódíszet. Gőzöm nincs, miért. Ne mondja meg anyukájának.

Te vitted el?

Én.

Adott két pusztit, és mosolygott, mintha büszke lenne rám.

Ili néni kókusztekerce, teái, anyám háromfogásos vacsorája úgy ült a gyomromban, mint egy szikla, ami kizárt, hogy eljusson az emésztés következő fázisába, de az sem lehet, hogy anyám vérverejtékkel összerakott vacsorája a végében landoljon.

Kimegyek levegőzni, mondtam anyámnak, és egy bokor mögé hánytam. Fölöttem kinyílt az ablak, elszaladtam, és nemsokára kiadtam még egy adagot, már nem néztem, hova. Minden kijött felpuhulva, a kókusztekerce darabok is, nem baj, legalább reggel olyan éhes leszek, hogy be tudom tolni anyám felrepedt bejglijét.

Mire visszaértem, anyám a konyhában ült az asztalra borulva. Átöleltem. Jól nézhetünk ki, két hajlott hát az asztal fölött.

Anyá, én jobban szeretek itt élni. A kertváros az olyan, mintha nem is lenne igazi. Tudod, mint a játékboltom. Milyen boltod? Játékbolt, emlékszel? Elővettem a ruhásszekrény aljából a boltot, és felállítottam a falait. Ez itt az Ili néni, mondtam, és felhajtottam egy kövérék figurát a csemegepult mögött. Ez a Pali bácsi, csak meghalt, jó, lehajtom, Éva néni, a hisztis Julcsi, Tomika, akinek mindig folyt az orra. Tomika anyja meg, tudod, a legmagasabb nő a környéken, a körme is hosszú volt, a karja is, na ő az itt, akit át lehet húzni a másik sorba, és gyöngysor van a nyakán.

Anyám hunyorogva ült a hintaszékben, előre-hátra himbálva magát, és elnézett a fejem fölött, mintha éppen a régi házunkat és a környéket rakná ki papírból gondolatban.

Aztán már csak fentről a kopogás – Mara anyja odavágta a lábát rendesen. Mit tud ennyit mászkálni ez a nő, dűnnyögött anyám.

**ZSIDÓ
FERENC**

VÍZSZINTES ANGYAL

Legalább ma ne igyál, s gyere haza idejében!, hallottam anyám fojtott hangját a résnyire nyitott ajtón.

Ebéd után voltunk, a szobámban ücsörögtem, mint legtöbbször, ha otthon voltam. Igyekeztem távol tartani magam a szüleimtől, mindentől, mindenkitől.

Jó-jó..., dörmögte apám.

Valahogy jártassuk le normálisan az angyalosdit, folytatta anyám, hangja tele volt keserűséggel és szemrehányással, mintha azt mondta volna: ha már annyi mindent elrontottunk, legalább ezt...

Jó-jó...

Igen, karácsony volt. Az, a fene ette volna meg. Talán ki kellene szólnom nekik, gondoltam, hogy nem kell úgy rágörcsölni. Hagyják a fenébe. Nem vagyok már kisgyerek, tizenöt elmúltam. Kit akarnak megtéveszteni? Mert engem nem tudnak, az hétszentség! Ha rohad minden a családban, akkor karácsonykor is rohadni fog, az hétszentség!

Az ajándékokat megvettem, sorolta anyám, de ezt is olyan hangnemben, hogy érteni leheszen, megvettem, mert rád nem lehet számítani, mert te semmivel sem törődsz. – Amire esteledik, hat körül gyere haza, hogy vacsorázzunk, s együtt díszítsük fel a fát!

Jó-jó..., motyogta apám, hallottam a hangján, hogy nem figyel, gondolatban már a kocsmában van, és az első sörét issza. Szeme sóvárogva villan, ajkát csücsöríti, szájában gyűlni kezd a nyál.

Jó-jó..., ismételte gépiesen, azzal kifordult az ajtón. Köszönés nélkül.

Azon gondolkodtam, más férjek, más apák vajon hogy csinálják? Megölelik, megcsókolják-e feleségüket, adnak-e egy pacsit fiuknak, lazán, mosolyogva, hogy szevasz, te srác, este talizunk!?

Hallottam, hogy anyám nagyot sóhajt, majd folytatja ténykedését a konyhában. Persze, készíti a karácsonyi menüt: rakott káposztát. Apám kedvencét. Megfordult a fejemben, hogy kimegyek, segítek, de aztán úgy éreztem, nem bírnám elviselni anyám világfájdalmas képét. Zenét tettem, hogy ne halljam a konyhai zajokat, de nem tudtam figyelni rá. Úrrá lett rajtam valami rohadt karácsonyi érzelmösség.

Öt óra felé anyám kihívott, segítsek megsütni a diós kiflit: mosolyogni próbált, de láttam rajta, csupa ideg. Segítettem hát. Szerettem a diós kiflit, ismertem a receptjét, sokszor elkészítettük már. Csendben dolgoztunk, azt is mondhatnám, jó hangulatban, ha nem vibrált volna a levegőben valami alattomos feszültség. Apám miatt. Vajon...?, akartam kérdezni, de aztán nem szóltam semmit, mert tudtam, anyám se tudja a választ. Vagy sejti, de nem akarja mondani. A kifli jól sikerült, amíg hűlt, anyám nekifogott megpucolni az előszobai tükröt. Tiszta volt az, már tegnap megsikálta. Csak így könnyebben telik az idő, s talán a feszültség is elillan a körkörös mozdulatokkal. Aztán a poharak következtek, amikből az ünnepi vacsora után készültünk inni. Hevesen, indulatosan dolgozott. Szó nélkül. Én közben megterítettem az asztalt: fehér abrosz, a szebbik tányérszett, szalvéták, gyertya: ahogy az ünnephez dukál. Lassan hétre járt, minden előkészítve. Csak a díszvendég hiányzott. Vissza mentem a szobámba, ténferegtem, nem találtam a helyem. A francba ezzel a karácsonnyal.

A francba ezzel a karácsonnyal!, hallottam ekkor anyám hisztérikus hangját. Sajnáltam, de magam még jobban.

Pár perc múlva csendes, bocsánatkérő hangon beszólt, gyere, legalább vacsorázzunk. És én kimentem, hogy legalább. Egy falás se esett jól az ételből, láttam, anyámnak se. Ettünk, gépiesen. Nem néztünk egymásra, hogy ne kelljen szóba hozni apámat. Pedig nyilvánvaló volt, hogy mindketten csakis rá gondolunk. A káposzta után egy-egy diós kiflit is elrágunk, az enyémnek fűrészpörizé volt, alig akart lemenni a torkomon. Anyámnak is guvadt ki a szeme, úgy nyelte. Csak néztem nyúzott, ráncos arcát, kócos, gyér haját, fénytelen szemét, és mintha magamat láttam volna. Ijesztő volt, összerázkódtam.

Visszasomfordáltam a szobámba, a laptopomon elindítottam a Battle Shootot, és vaktában lövöldözni kezdtem. A hangot felhúztam, hogy töltsse be a szobát a fegyverropogás.

Ne kérdezzék, hogy voltak-e normális karácsonyaink, mert voltak. Biz' isten! Vagyis olyan szinte-normálisak. Azt se kérdezzék, miért iszik apám. Kérdezzék anyámtól, vagy inkább tőle, bár sejtem, ő csak annyit mondana, vigyorogva, hogy azért, mert jólesik. Anyám pedig azt, hogy azért, mert hülye állat. Egyik választól sem lennének okosabbak. Emlékszem, amikor kezdett kimaradozni, részegen hazajönni, anyám patáliázott, én sírtam. Aztán lassan beleszoktunk: patáliázni és sírni se lehet örökké. Csak inni. Másnapokon anyám párszor nekiállt, hogy mi nem jó, mit nem kapsz meg itthon, apám csak motyogott, másnaposan, elvonási tünetektől szenvedve, hogy minden jó, minden a lehető legjobb. Én pedig féltem, hogy beledöglenek: az italukba, a hányásukba, a fájdalmukba. Apámat már szedtem ki a hányásából, anyámat nem sikerül a fájdalomából. Azt nekik kellene elintézniük egymás között. De mit intéztek ők el együtt az utóbbi időben? Semmit. Ja, de! Engem.

Kilenc után anyám beszólt, hogy immár kapcsoljam le a gépet, s menjek ki, díszítsuk fel a karácsonyfát. Megjött apám?, játszottam el a naivat. Anyám nem válaszolt, nem mondta, hogy tovább nem várjuk, csak legyintett. Igen, ez lett anyám: ez a beletörődő legyintés. Előszedtük a pincéből a műfenyőt: már jó néhány karácsonyon használtuk, kissé viharvert volt, de korántsem annyira, mint mi. Néhány éve, amióta kinőttem a kisgyermekkort – nem is tudom, hogyan, mikor történt –, együtt díszítettük fel a fát, utána én kis időre diszkrétén félrevonultam, hogy az angyalnak legyen ideje elhelyezni az ajándékokat. Kiszámítható, unalmas rituálé, de rituálé. Mint apám számára a zokni felaggatása a fogásra részegen. Abból is tudtam másnap reggel, hogy piásan jött haza, hogy zoknijai ott lógtak a fogason. Miért gondolta abban az állapotában, hogy fel kell akasztania, nem tudtam elképzelni. De ő valamiért nagyon fontosnak találhatta, mert mindig felakasztotta: többnyire mindkettőt, olykor – gondolom, ha fáradtabb, törődöttebb volt – csak az egyiket. Anyám sem firtatta az okokat – legalábbis a jelenlétemben –, csak leszedte, és berakta a szennyeskosárba. Mintha még örült is volna, hogy nem kell lehajolnia értük (egy ideje elég gyakran fáj a dereka). És hogy ki is szellőztek valamelyest.

Nos, leporoltuk és felállítottuk a fát a nappaliban, megigazgattuk elgörbült ágait, aztán kiborítottuk az ágyra az évek óta őrizgetett díszkollekción, és a javát kezdtük felpakolni. Gömbök, angyalhajak, szalmafonat díszek. Anyám egy doboz szaloncukrot is elővarázsolt, abból is kötöttünk fel párat, a többi csak beöntöttük a fa alá. A végén a fényfűzér is felkerült a helyére. A lehetőségekhez mérten szép lett, mégsem tudtunk örülni neki. Tanácstalanul összenéztünk: mi legyen. Nekem a nyelvem hegyén volt, hogy eddig biztos mattrészeg, úgyhogy nem számíthatunk rá, de vártam, hogy ezt anyám mondja ki, végtére is az ő angváltársáról van szó. Az órára pillantott, majd fájdalmasan azt motyogta, most menj be egy kicsit. Bementem, torkomban gombóc, csak legyünk túl rajta, gondoltam. Nemsokára csengetett, úgy, mint máskor is a kis angyalcsengettyűvel, én kimentem, ott volt a fa alatt egy szép doboz, színes papírral gondosan beborítva, felcímkézve, ezúttal nem volt erőm eljátszani a boldog meglepettet, pedig anyám tényleg igyekezett, kaptam márkás tréningzettet (és még a márkát is etalálta), a telefonomhoz dokkolót és persze a kedvenc csokijaimat, aszalt gyümölcsseimet. Boldog karácsonyt, mondta, és mosolyogni próbált,

de a hangja remegett; boldog karácsonyt, mondtam én is, és kezébe nyomtam a kis ajándékomat – semmi jó ötletem nem támadt, egy sampont vettem neki –, aztán csak álltam feszengve. Máskor el szoktunk énekelni egy-egy karácsonyi éneket, de most úgy éreztem, bele is döglének, ha dalra kéne fakadnom. Szerencsére anyám se forszírozta a dolgot. Én... én most..., dadogtam, azzal bemenekültem a szobámba, hogy ne bögjem el magam előtte.

Odabent megbontottam egy csokit és egy aszalt gyümölcsöt, végigfeküdtem az ágyon, és falni kezdtem: könnyesen, mohón. Amire elfogyott, megnyugodtam valamelyest, sőt el is szundíthattam. Nem tudom, mennyi idő telhetett el, mindenesetre arra serkentem fel, hogy apám zakatolását hallom kintről, amint belöki maga után az ajtót, nekitántorodik a fogasnak, lever valamit, félhangosan motyog. Csak a szokásos, állapítottam meg magamban, és meg se fordult a fejemben, hogy kimenjek: nem igazán lehetett, nem volt érdemes segíteni neki, nem akarta, nem hagyta. Meg volt győződve ugyanis, hogy egyedül is boldogul, igaz, hogy olykor elszunnyadt cipőhúzás közben, a zoknik fogasra akasztása közben vagy a konyhában az asztalra borulva. Mert miután a zoknis rituáléval úgy-ahogy megvolt, általában a konyhába botorkált be valamit falni, de abból rendszerint csak disznólkodás lett, néhány falat szétnyalazása két szundítás között, míg anyám általában megelégette a dolgot, kijött, s rámordult, hogy gyere már be lefeküdni, apám azonban nem adta be ilyen könnyen a derekát, a részeg emberek konokságával általában azt válaszolta, hogy jövök mindjárt, csak eszem egy kicsit, és ismét nekifogott, anyám türelmetlenül nógatta, erre visszamotyogott, hogy mi olyan sürgős, eredj, ha akarsz, fekédj le, jövök aztán én is; jó-jó, de úgyse tudsz enni, csak szunnyadsz az asztalon; azzal te ne törődj, ott szunnyadok, ahol akarok! Hányszor, de hányszor végighallgattam ezt a forгатókönyvet!

Ezúttal azonban úgy tűnt, hogy nem húzta le a zokniját, és nem is a konyha felé indult, hallottam, amint kinyitja a nappali ajtaját, aztán tétován, csoszogva megindul befelé. Mi a fenét akarhat, gondoltam, talán eltévesztette az irányt? Ekkor egy döndülés, puffanás hallatszott. Felszöktem, kirohantam a nappaliba: ott feküdt apám, és ott feküdt a karácsonyfa is, a gömbök egy része összetörve, az angyalhajak szétlebbenve. Apám kezében egy szakadt ajándékszatyor – tartalmának nagy része valahol, valamikor kihullhatott –, valószínűleg azt akarta behelyezni a fa alá, amikor megszédült, s estében magával húzta a fát is. Ekkorra megérkezett anyám is, álomittas szemekkel. Amikor a pusztítást meglátta, elsikoltotta magát, mi a fenét csináltál?, apám bárgyú mosollyal ölelte a karácsonyfát, és csak ennyit motyogott: megjöttem, megjöttem. A fáról lefittyent fényfűzer glóriával vonta be borzas fejét.

BALÁSSY FANNI

2022. DECEMBER 26.

Hajnalban jön a hír. Hallom, hogy kattan a zár, puha léptek a sűrű szövésű szőnyegen, anya az ágyam szélére ül. Enci telefonált. Sándor. Mikor? Reggelre. Mama? A fürdőszobában készülődik, nemsoká indulunk.

Fél óra múlva kigördülünk az utcára. Néhány szomszéd égve felejtette a házakat és tujfákat befutó fűzért, kéken-pirosan villogó fény tapad a nyirkos úttestre. Az ajtókon koszorú, az ablakokban elemes teamécsesek műlángja reszket, néhány ház előtt a hazalátogató gyerekek külföldi rendszámú autója. Néptelenek az utcák, akadálytalanul gurulunk a városból kivezető útra. A tengely ritmustalan döccenése darabokra tördeli a csendet, annyi a kátyú, hogy lehetetlen kerülgetni. Gyakorlatias kérdésekre szorítkozunk, kell-e fűtés, kér-e valaki vizet, megálljunk-e a legközelebbi benzinkúton, vagy kitart-e, ami a tankban van, egyáltalán nyitva van-e bármi, nézd már meg, fordulnak felém, nézd már meg a nyitvatartást, de a Google azzal mossa kezeit, hogy az ünnepi rend változhat. Aztán harminc kilométernyi hallgatás.

A távolban kirajzolódnak az egykori téesz elhagyatott épületei, szürkésfehér, lapos építmények a szürkésfehér, lapos tájban. Dédnagyapám értelmezésében a fényes jövő, amit mama elhajított magától, amikor a nővérképzőbe jelentkezett. Bezzeg Sándor. Sándor jó fiú, Sándor nem mocorog, otthon marad, Sándor iskola után beáll a téeszbe dolgozni, és hazaviszi édesapának, amit megkeresett. Mert édesapa mindig jobban tudja, mert édesapa látja a jövőt, csak abban a jövőben a Szovjetunió még áll, hazánk hasznos kis fogaskerek a KGST-ben, és a kövér fűtől lefölözhetetlenül zsíros tejet adnak a marhák. *Avagy nem hiábavaló látást láttatok-é, és nem hazug jóvendölgetést szóltatok-é?* Aztán egyik napról a másikra mindenkinek megköszönik a munkát, elárverezik az állományt, majd nagy vaslakatot akasztanak a kapura, és még mielőtt Sándor felocsúdhatna a pofonból, édesapa meghal, hogy ne kelljen a félresiklott jóslatért felelősséget vállalni. Fullasztó a nyár, a nejlonblúzban folyik az ember hátán a víz, az összeverődött tömeg homlokát törölgetve néz szembe a porózus földben tátongó lyukkal. Édesapa szalonnán hizlalt teste dagad a diófa koporsóban, a bendőben termelődő gázok, a felpuffadt tagok feszegetik a fedelet, a szög nem elég, kötéllel hurkolják át több helyütt a halottas ládát. Sándor a gödör szélén áll, szikár teste elvész a zakóban, oldalán Enikő, az ő karján Enci. A koporsó tetején sortűzszerűen kopognak a rögök, aztán csend.

Előbb az újtemető, aztán az őtemető, majd a településjelző tábla. Rokonok egykori otthona, a régi imaház, a felújított iskola mellett visz az út, de mama nem mutogat, nem mesél, akkor is hallgat, amikor a kis hídhöz érünk, nem mondja el újra, hogy az unokatestvére annyira félt átmenni a túloldalra, hogy mindig megvárt valakit, akivel átkelhetett, és nem emlegeti fel, hogy egyszer télen mekkorát esett hazafelé a tehenészetből, a hóra folyt tejet mind beitta a föld. Ráfordulunk a Köröspart utcára, a földút ide-oda dobálja a kereket, ringatózunk, mintha az út mellett húzódó holtá-

gon hajóznánk lefelé. A szomszéd ház előtt tágas, új autó parkol, Enci már megérkezett. Lehúzódnak a szülői ház elé, és kiszállunk. A rozsdás kapun túl parlag, elszórtan egy-két törmelékkupec, a telek mögött már nincsen semmi, csak a falu határa, a kerítést rég elhordták. Mama áll a bejárón, nézi, ahogy a szikkadt füvet simogatja a szél, de ő gyümölcsöst lát, roskadozó szilvafákkal és terebélyes almafákkal, szőlőlugast, bokros tearózsát, szegfűvel és kasvirággal beültetett ágyást, telepakolt górért, takaros disznóólat, a karám mögött darát csipegető aprójószágot. Édesanya ajtón kikukucskáló alakját, ahogy kilép köszönteni a hazaérkezőt. Édesanya mindig dolgozik, eteti az állatokat, megfeji a tehenet, gyomlál, leszedi a termést, csirkét kopaszt, halat pucol, zöldséget hámoz, ebédet főz, megterít, elmosogat, mos, felseper, letörölget, zoknit stoppol, süteményt süt, mert amíg dolgozik az ember, addig sincs ideje gondolkozni. Mert ha nincsen lekötve a kéz, ha nincsen valamire fókuszálva a szem, a kútkávéra kalandozik a tekintet, azt pedig követi a gondolat, hogy talán jobb lenne, ha, talán megkönnyebbülést hozna, ha, de aztán megjelenik előtte a három gyerekarca, és nem mozdul, sosem mozdul. Édesanya alázatos, édesanya csendben tűr, édesanya marad, mert nem akarja szégyenben hagyni a családot. A szégyen mindig győz a boldogság felett. Édesanyának megtanítják, hogy *a feleség nem ura a maga testének*, életének, pénzének, gondolatainak, *hanem a férje*. Sándor kései gyerek, megkésétt meglepetés a jóistentől, emlékeztető arra, miért érdemes, aki azután is marad, hogy a másik kettő kirepül. Sándor nem szeret iskolába járni, otthon mindig jobban telik az idő az állatok között és édesanya szoknyája mellett, együtt ülnek a konyhában, és nagyokat hallgatnak, mert csak szavak nélkül lehet beszélni erről az egyetlen falu egyetlen telkére szűkült világról. *Pedig betegségeknek ő viselte, és fájdalmainkat ő hordozta*. Édesanya addig fojtja magába a szót, amíg egy tumor jelenik meg a kibeszéletlenség helyén. Édesanya alig hatvanéves, de az arcát mély árkok szántják, ezüstcsíkok vegyülnek a hajába, a kórházi ágyban elvész a paplan alatt, a vénái eltűnnek a pergamenszerű bőr takarásában. Édesapa két kőgerlét vásárol édesanya sírjára, maltert kever, és a fejfára ragasztja a szobrokat. Mintha el akarnának rugaszkodni, de sosem sikerül nekik.

Enci a szomszédban, Jutka néni konyhájában ül, egy csésze kávé előtte, potyognak a könnyei. Tegnap este még itt jártak a férjével, mondja, hoztak Sándornak vacsorát, tiszta ágyneműt, befűtöttek, rendbe rakták a szobát. Jutka néni nézett rá hajnalban, de akkor már, és mesélés közben elcsuklik a hangja. Összegömbölyödve feküdt, mondja Jutka néni, mint egy kismacska, és a matrac mellett ott állt egy felbontott üveg bor.

Hát elfeledkezhetik-e az anya gyermekéről, hogy ne könnyödjön méhe fián? Kezdetben édesanya veszi ki Sándor kezéből a poharat, aztán Enikő, miután azonban egyedül marad, erősebben szorítja magához az üveget. Mert már nincs ki mellé beülni a konyhába, és már egyáltalán nem érdekes sem a kert, sem az állatok, csak menni, róni az utcákat, a Marótytól a Soma sörözőn át a Béni kocsmáig, bejárni az ismerős háromszöget, kikérni egy utolsót, amiből mindig utolsó előtti lesz. Pedig itt ez az okos kislány, ott kellene lennie mellette, de

senki se mutatta meg neki, hogyan kell jó apának lenni. Pedig itt ez a kislány, a legnagyobb siker, olyan a szeme, mint az apjának, nagy, sötéten csillogó gombszem, amit a táblára szegez, egyenes háttal ül a padban, illedelmesen jelentkezik, szépen olvas fel a tankönyvből, ügyesen kanyarítja a betűket, minden kérdésre tudja a helyes választ. Kitűnő eredménnyel végzi el az iskolát, felvételizik a szomszédos település középiskolájába, jelesre érettségizik, és felvételt nyer a közeli nagyváros jogi karára. Nappal hallgatja az előadásokat, éjjel árut pakol egy bevásárlóközpontban, hétvégén buszra, majd vonatra száll, és hazalátogat, az állomástól fél órát gyalogol a holtág mellett álló kis házig. Az első félév végén érkezik a hír, hogy baj van, az anyja nagybeteg, de mire fel lehetne fogni az állítás súlyát, a leukémia néhány hét leforgása alatt elviszi Enikőt. A helyzetre tekintettel kérvényezi a római jog-vizsga elhalasztását, de a professzor közli, hogy vagy most, vagy félévet kell ismételnie. Néhány nappal az anyja halála után kitűnő eredménnyel leteszi a vizsgát. Előbb a diploma, aztán a gyakorlat, majd állás egy helyi irodában, végül saját iroda a belváros szívében. Elegáns kosztüm, csinos frizura, biztos kézzel húzott tusvonal, magabiztos tekintet, határozott kézfogás, melegséget sugárzó otthon, magazinba illő család, szép és okos gyerekek, egy fiú és egy lány, a teljes kollekció, mindkettő tiszta apja, szőke és kék szemű, mintha már az anyaméhben eldőlt volna, hogy nekik teljesen tiszta lap jár, a vonásaikban sem hordozhatják tovább a nagyapjukat. Enci idővel a tömegközlekedést autóra cseréli, rendszeresen teszi meg az utat az otthonná lett nagyváros és a szülőfalu között, ránéz az apjára, ételt visz neki, tiszta ruhát. Enci a jogszabályok nyelvén beszél, hisz abban, hogy bármely összevisszaságban rend teremthető, hogy minden esetre alkalmazható valamilyen megoldás. Mosógépet vesz az apjának, konyhaszekrényt szereltet be, megcsináltatja a fürdőszobát, kifesteti a falakat, laminált parkettát tetet le, visszakapcsoltatja az áramot. Hisz abban, hogy talán most, talán majd így. Először a konyhaszekrény tűnik el, aztán a mosógép, majd egy éjjel valakik beállítanak, és felszedik a parkettát, nyomavész a ruháknak, a kamrából az ételeknek, kiderül, hogy nincs olyan a világon, amit ne lehetne pár forintra váltani, kiürül a porta, eltűnnek édesanya gyümölcsfái és rózsabokrai, szét lesz verve a góré, az ól, szakaszonként viszik el a kerítést, és eltűnik a kísértést jelentő kútkáva, fillérékért széthordják a falubeliek egy otthon romjait, aztán kényelmesen berendezkednek közöttük.

Az ablak előtt elhajt egy fehér kisteherautó, az árnyéka végighullámszik a szobán. Tata mindössze harminchat napja halt meg, és most újabb halottszállító érkezésére várunk. Enci, mama és anya kabátot húznak, és kilépnek a kis parasztház alacsony ajtaján. Mi, Jutka néni, a konyhában maradunk, lassú kortyokkal isszuk a kávé a duruzsoló tévé kék fényében. Az asztalon fenyőág szaloncukorral, kis gömbökkel, a háttérben karácsonyi reklámblokk. Az Izaura Tv megy, az *Esmeraldát* adják dupla résszel az ünnepre tekintettel. Enci intézte el, meséli Jutka néni. Enci bement a szolgáltatóhoz, és azóta van Izaura meg Jocky Tv. Enci megy, és intézkedik. Ajándékot vásárol a gyerekeknek, díszít, csomagol, vacsorát készít, kilencven kilométert vezet egyik ajtótól a másikig, ágyat vet, ételt melegít, rendet rak, aztán újra autóba vágja magát, ösztönből hajt végig a magára hagyott alföldi tájon, és most megy, intézkedik, kiváltja a parcellát, koporsót vesz, szertartásvezetőt kerít, nekrológót ír, és eltemeti az apját. De ma még karácsony van, a gyerekek otthon várják, kisírja magát a hazatartó úton, aztán játszanak a fa alatt a játékokkal, amiket a Jézuska hozott.

A szabadulásért való poharat felemelem, és az Úrnak nevét hívom segítségül. Sándor úgy húzza össze magát, mint egykor édesanya méhében, és végre először maga mögött hagy-

ja ezt a házat, ezt a magába záruló világot. *Követé pedig őt a népnek és az asszonyoknak nagy sokasága, akik gyászolák és siraták őt.* Enci, anya és mama körülállja, nézi, ahogy a gyászhuszárok a magzatpózbba merevedett testet a teknőbe helyezik.

Csendben hajtunk át a falun, iskola, régi imaház, rokonok házai, településjelző tábla, ótemető, újtemető, majd megállunk a kereszteződésnél, amelyből a hazavezető út nyílik. Ötvenöt éve, hogy végighajtottunk itt a Danuviával, szólal meg mama váratlanul, és a lombjától megfosztott nyárerdőt figyeli. Már nem az autóban ül, hanem a szülői ház konyhájában áll, amikor tata felteszi a nagy kérdést. Édesanya boldog, milyen kedves, milyen szép veje lesz, ismeri ezt a fiút látásból, sokszor járt a környező imaházakba éneket tanítani a gyülekezeteknek. Édesapa nem áll fel az asztaltól, ujjaival feszülten dobol az abroszon, aztán annyit morog, hogy vigye, legalább egy gonddal kevesebb. A két fiatal felül a fekete motorra, és kihajt az utcából, édesanya alakja még messziről is látszik, ahogy áll a kapuban, és néz utánuk. Mama szorosan átfonja tata derekát, arcát a vállába fúrja, az elsuhanó nyárfasort figyeli, az ezüstösen integető leveleket. *Fogoly voltam, és eljöttetek hozzám.* Addig várt, amíg eljött érte valaki.

MOLNÁR H. MAGOR

GÉZA AZ ISTEN HÁTA MÖGÖTT

Gézát az Isten háta mögött ismertem meg. December huszonhetedikén reggel fél kilenckor még fémíze volt a levegőnek, s én rettenetesen fáztam. Nem számítottam fagypon alatti hidegekre, hiszen az előző néhány nap eléggé enyhe volt. Egy ideje már nem vágyom vissza kiskorom hóval borított szentestéit, és elintéztem a dolgot annyival, hogy ilyen az ünnep melege. Innen nézve persze sejthettem volna, hogy törvénytörő a lehülés.

Miközben dög egyedül szeltem a jégpáncélos utcákat, arról ábrándoztam, hogy amint megérkezem, benyomok egy konyakot. Aztán megérkeztem, és a konyakról nehéz szívvel lemondtam, mert hát valljuk be, irtó szarul vette volna ki magát az első munkanapomon. Bár az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy én egyáltalán nem akartam a két ünnep között dolgozni. Úgy beszéltük meg Pali bácsival, hogy valamikor az új évben kezdek, de leginkább februárban. Különben az öreg nem lihegte túl az állásinterjút, mivel engem a Kardos ajánlott be, a Kardos pedig a Pali bácsi jobbkeze. Vagy mind a kettő. Lényegében a Kardos intéz itt mindent. És akkor karácsony első napján a Kardos felhívott, hogy mégis be kellene jönni hamarabb, mert valami történt azzal a csajjal, akinek a munkáját átvenném.

– De jól van? – kérdeztem kapásból, amit ilyenkor illik.

– Rendbe fog jönni – felelte röviden Kardos, és ez rendkívül jellemző volt rá.

Mármint nem a tömörség, hanem hogy olyasmit ígér, amire semmilyen ráhatása nincsen. Mikor először hallott minket játszani a Kurtában, odajött hozzánk a szünetben, letett az erősítőkre négy üveg sört, a plafonig magasztalta a koncertünket, majd egyenesen rám nézett, és ünnepélyesen kijelentette:

– Ez az este fordulópont lesz az életemben.

Nyilván nem lett az. Ő reggelre kijózanodott, mi meg azóta is kis kocsmákban, kis közönség előtt játszunk, amivel egyébként nincsen semmi baj, csak hát közben az anyagcserét is fenn kell tartani valahogy. Kardos időnként felbukkant még a Kurtában, ittunk is párszor. Ha komolyabban berúgott, többnyire előjött a farbával, hogy zenésítsük meg valamelyik versét. Leginkább azt ajánlgatta, amelyekben egy veszett farkashoz hasonlítja magát, de tényleg csak akkor, ha már rendesen bekarmolt. Nagyon remélem, hogy ezt az állást nem azért intézte el.

December huszonhetedikén, kevéssel reggel kilenc előtt, belépve az ajtón, rögtön láttam, hogy ez nem olyan hely, mint a Kurta. Először is nincsen pódium. Másodszor pedig tökéletes rend fogadott: tiszta és cseppmentes poharak, törőrongyok gondosan egymásra hajtogatva, és egyáltalán, hogy itt még mindig rongyokat használnak – a menzakonyhák világát idéző kockás abroszokról már nem is beszélve. A pult pormentes, a padló felmosva, a kasszában váltópénz bekészítve. Utólag viszont már úgy gondolom, hogy mindez nem is lehetett volna másképp, annyira passzolt a hely szelleméhez.

Pali bácsi pátosszal fűszerezett humora egyszerre csillant meg veleszületett üzleti érzékével, mikor a Szabadság téri református templom mögötti földszintes házat huszonévekkel ezelőtt áron alul megvette, hogy poharazót nyisson benne. A külvárosi miliővel, a gyülekezet jámbor szeszakázaival, a dologtalan nyugdíjasokkal és az olcsó albérletekben tengődő egyetemistákkal kapásból nyert ügye volt. Az Isten háta mögött – így hívja ezt a kocsmát a mai napig mindenki, pedig az ajtó fölé más van festve.

Másfél órán át nem jött senki. Felkapcsoltam mindenhol a villanyt, bedugtam a konnektorokat, és főztem magamnak egy kávé. Elhatároztam, hogy januárban veszek egy buszbérletet, hogy ne kelljen gyalog vacognom. A kávé jólesett, gyorsmentésnek elment, de a melegséghez kevés volt. Így hát csináltam egy csipkebogyótea is. Az a jó a csipkebogyóteaiban, hogy nem keserű, de nem is túl édes, és éppen csak annyira savanykás, hogy az ember kicsit magához térjen, hogy az érzékszervei feléledjenek. Ennek ellenére én úgy hiszem, hogy a Gézával való első találkozásomra csipketea nélkül is tisztán emlékeznek.

Csalódott, amikor meglátott. Kormos és bozontos szemöldökét egy pillanatra felvonta, majd még mélyebbre eresztette, talán sóhajtott is egy leheletnyit, majd mint aki végleg eldöntötte: nem szólt hozzám. Hogy szűkültek vagy tágultak a pupillái, azt nem tudtam sehogy sem eldönteni, Gézának ugyanis olyan vaksötét szemei vannak, hogy lehetetlen tetten érni a szembogarát. A haja megint csak fekete és fésületlen, zsíros tincsekben omlik az arcába, a bőre nem fehér, de nem is túl barna, először mégis cigánynak néztem. Lazán kötött, keki színű pulóvere alól foszlott gallérú, méregzöld ing kandikált ki. Ellentétben velem, nekem kötelességem volt megszólalni:

– Mit adhatok?

– Esetleg valami magyarázatot – felelte rám mutatva.

– Misi vagyok. Én ugrottam be Evelin helyett.

– Helyett... – ismételte meg az utolsó szavamat, de olyan jelentőségteljesen, hogy szinte

törvényszerű volt az ezt követő bölcsekedés. – Itt mindig mindenki valaki helyett van. Soha nem a saját helyén.

– Akkor foglalj helyet! – tettem egy próbát a helyzet enyhítésére, ő azonban úgy állt ott továbbra is, mintha már azelőtt visszafordult volna, hogy átlépett a küszöbön. Aztán mégis kért magának egy korsóval a ház söréből, és leült a pult melletti asztalhoz, a sarokba.

Rövidesen rájöttem, hogy ez az ő dedikált helye. De azt már csak nemrég tudtam meg, hogy azért mindig ide ül, mert innen rálát a pultra és az ajtóra is, elég közel van ahhoz, hogy ülve tudjon rendelni, és a sarokban nem kell attól tartania, hogy valaki hátulról megtámadja. Kissé paranoid a csávó, amint az ábra is mutatja.

Eleinte nehéz volt rendesen megfigyelnem, mert állandóan engem stírólt, amíg a sört kortyolta. Az pedig eléggé buzis lett volna, ha egymást bámuljuk. A korsó vége felé viszont nekilátott cigarettát sodorni, és mivel ezekben a dolgokban meglehetősen akkurátus, elég időm lett felmérni, miféle szerzet. Főleg, hogy előre megtekerte a napi adagját.

Géza elnyújtott, precíz mozdulatokkal dolgozott, óriási erőbedobással koncentrálna valamennyi részfolyamatra, mintha nem is a dohányt mérte volna ki, hanem az utolsó néhány lélegzetvételt. Embert én még ilyen deprimáltan nem láttam papírt nyalni, mégis volt ebben a réveteg és szomorú tekintetben valami emelkedettség, valami eredendő méltóság. Ahogyan az elkészült cigarettákat sorban egymás mellé fektette az asztalra, az egész inkább hasonlított egy gondosan megkomponált magánszertartásra, mintsem egy szükség szülte kényszerprogramra. Még arra is emlékszem, hogy már megint megszólalt a fejemben az aláfestő zene: a cigarettát sodró Géza olyan volt, mint egy lassú, sötét zongoraszóó Nick Cave egyik balladájából, amelyikben aztán azon a mély és bársonyos baritonján elkezdi énekelni, hogy „I don't believe in an interventionist God”. Márpedig, mint az a későbbiekben kiderült, Géza cigarettasodrás közben igazán önmaga volt.

– Evelin beteg? – kérdezte végül.

– Nem tudom. Lehet.

Ezt egy percig emésztette.

– De hát ha beteg, akkor mindig Pali bácsi jön helyette.

– Egy idő után egyébként is én jöttem volna helyette – szaladt ki a számon a hülye Nick Cave miatt.

Ezt egy pillanatig sem emésztette:

– Hogy tessék?! – tekerte fel jócskán a hangerőt, bár láttam rajta, hogy azonnal igyekszik is nyugalmat parancsolni magára.

Ellentétben velem, én már nem visszakozhattam:

– Januárban kezdtem volna. Vagy inkább februárban.

– Én erről nem tudok semmit – felelte újabb rövid szünet után.

– Kellene? – rukkoltam elő a lehető leghülyébb kérdéssel.

Ő pedig hosszasan és komolyan elgondolkodott rajta.

– Igazad van. Nem kellene – jelentette ki nagy sokára, majd újabb adag dohányt vett elő a zacskóból, és egy jó darabig megint nem szólt hozzám.

Nem mintha engem a legkevésbé is szóval kellene tartani, elbíbelődök én bármikor a körülöttem lévő világgal. Kinéztem az ablakon, már élesek voltak a fények. A járda jegén egy vézna, kótyagos, félrebillent szárnyú galamb lambadázott, és talán velem együtt ő is attól tartott, hogy mindjárt pofára esik. A buszmegállóban egy hosszú nyakú, csontos arcú nő a

kesztyűjével küszködött: valahányszor felhúzta, az egyik ujja mindig rossz helyre csúszott. A túloldalon egy kávébarna, kóbor vizslakeverék a napsütötte házfalhoz dörgölte a hátát, mintha próbálta volna kisajtolni belőle azt a leheletnyi melegséget. Erről pedig eszembe jutott a csetres. Hogy itt vagyok mindjárt két órája, és mosatlan még csak utánam maradt: a kávéscsészém és a teásbögrém, mivel Géza még mindig azt a két korty sörét szopogatja.

El akartam mosogatni, de nem találtam sehol a szivacsot. Abban persze biztos voltam, hogy a helyén van, csak azt nem tudtam, hogy hol az a hely. A rongyok mellett nem volt, sem a szappantartón. Kihúztam a pult alatti fiókot. Ott sem volt. Már majdnem visszatoltam, mikor megakadt a szemem egy hullámosra ázott papírszeleten. Valamivel leöntötték. Fehérborral vagy sörrel. Esetleg kamillateával. Nagyon sok szöveg volt rajta, de majdnem az egészet átsatírozták, kivéve a címet, és négy verssort. A következő két napban többször is elővettem a lapot a fiókból, ezért már kívülről tudom: „Szűz havakban fürdenék meg, / mint a néma kisdedek, / mégis messze küldenélek, / olyan fehér mindened.” És a címe: Túl tiszta vagy.

Milyen kis érzelmes alak ez a Kardos a lelke mélyén, gondoltam. Amennyire meg tudom ítélni, ez a négy sor éppúgy lehetett volna egy önálló vers is, mint ahogy egy hosszabb valamelyik versszaka, és ez volt benne, azt hiszem, a leginkább megkapó. Igaz, hogy az én ízlésemnek túlon túl népies, de mégiscsak egy vérbeli trubadúr írta. Egy turbékoló trubadúr! – jutott eszembe hirtelen a megfejtés, hogy miért is kell nekem december huszonhetedikén reggel óta zabot hegyeznem az Isten háta mögött. Mert ezek ketten éppen enyelegnek! Hogy ez a Kardos mekkora dög...

– Mindjárt tizenegy óra. Jönni fog a Siratóasszony – szakította meg néma, ám annál kedélyesebb szitkozódásaimat Géza morajló hangja. – Csak azért szólok, mert egy mukkot nem beszél magyarul. És mindig csak egy pohár sört iszik.

– Hogyhogya nem beszél magyarul?

– Te most szórakozol velem, ember? Úgy, hogy nem magyar. Úgy, hogy szerb a szerencsétlen. Úgy, hogy a magyar meg nem világnyelv, jó reggelt kívánok! Neked mégis mi bajod van?

Géza nem szokott habozni, hogyha esélye nyílik szellemileg felülkerekedni rajtad. Egyet hibáznál, mondasz vagy kérdezel valami hülyeséget, oda nem illően használsz egy kifejezést, vagy csak egy apró nyelvtani hibát vétesz, édesmindegy, ő lecsap. És nem az alkalomra. Rád csap le.

Szerencsére tényleg jött a Siratóasszony, csakhogya amint halkan belépett, azonnal vissza is hőkölt. Egyszerűen kifogástalan a mai formám, gondoltam. Az egyik vendégnek csalódást okozok, a másik pedig megijed tőlem. Rövidre nyírt, ezüstös haja volt, és valamivel fiatalabbnak tűnt, mint amennyi ránc barázdázta az arcát. Apró, fagyoskék szemeiről nehezen lehetett eldönteni, hogy barátságatlanok vagy csak szimplán zavarosak voltak. Most legfőképpen riadtak. Óvatosan hátrálni kezdett, úgyhogya eléggé gyorsan döntenem kellett: vagy elveszítek egy vendéget, ráadásul egyedül maradok a momentán kissé kellemetlen társasággal, vagy leleplezem magam Géza előtt, és hallgathatom, hogy mekkora szerencsétlen vagyok én is.

– Dobar dan, gospođo. Šta želite? – kérdeztem az asszonytól, a második megoldást választva.

Ő megtorpant, de mintha lett volna egy árnyalatnyi megkönnyebbülés is ebben az elakadásban. Végigmért. Nem szeretem, ha végigmérnek, mert ilyenkor mindig az az érzésem, hogy rossz helyen vagyok. Ezúttal azonban más volt a helyzet, mivel épphogy a Siratóasszony volt az, aki meg akarta tudni a tekintetemből, hogy ő most vajon jó helyen van-e. Végül bátortalanul válaszolt:

– Jednu... čašu piva Kabanjai... molim.

Megkapta.

Gézával átellenben foglalt helyet, az ajtón túli teremrészben, ugyancsak a sarokban. Rajta kapásból látszott, hogy mindig oda ül: akkor lélegzett fel végleg, két öklével átdörzsölve kérges halántékát. Nagyon kimért adagokban itta a sört, és már a legelső korty után kiderült, hogy a nevét nem a foglalkozásáról kapta, hanem az Isten háta mögötti létmódjáról. Vastagon eredtek el a könnyei, amelyek aztán háborítatlanul csorogtak a dekoltázsába, jól láthatóan régóta megszokott medrűkben, minthogy a nyaka még annál is ráncosabb volt. Pofátlanul meg lehetett figyelni, annyira fókuszálatlanul meredt maga elé. Az volt benne a legfurcsább, hogy a szája szinte végig egyenes maradt, a válla se rázkódott, nem zihált és nem szipogott, csupán hagyta, hogy a szeméin át kiáramoljon a fájdalom. Nem tört fel belőle semmiféle hang, csak nagy ritkán egy mélyről jövő, lomha sóhaj. Úgy ült ott, mint aki egy hosszú, hideg nap után végre hazaér, és csak akkor kezd el igazán fájni. Az öreg Johnny közben reszkető kezekkel fogta le az akkordokat agyamban, mígnem végre felgomolygott torkából az első mondat: „I hurt myself today / To see if I still feel”.

Ekkor lépett be Kardos, aki mindhármunkat egy levegővel intézett el:

– Na, mi a dörgés, öregem? Mindent megtaláltál? Szevasz, Géza! Már ennyi az idő? – intett utoljára a Siratóasszony felé.

– Persze, minden fasza – feleltem röviden, mert nem igazán néztem ki belőle, hogy bármit is tudna a mosogatószivacs hollétéről. És különben is, egyből rohant hátra az irodába.

Géza hosszasan, eltűnődve nézett utána. Végül mondott valamit félhangosan, és kiment a kertbe elszívni egy cigit. Miután végzett, nem ment vissza az asztalához, hanem a pultnak támaszkodott, és kért még egy korsóval. Valójában viszont Kardos útját akarta elállni, aki nemsokára jött is vissza Pali bácsi irodájából egy jelentősebb összeggel a kezében. Géza az arcába nézett, és halkán, mindenféle köntörfalazás nélkül megkérdezte tőle:

– Mi van Evelinnel?

Azt hiszem, Kardoson először átfutott a gondolat, hogy lerázza Gézát, aztán mégis belement a dologba.

– Gyere, üljünk le inkább – mondta.

Géza asztalánál, szorosan egymás mellett beszélgettek, de olyan diszkrétén, hogy semmit sem értettem. Annyit láttam, hogy egy idő múltán Kardos lassan, tagolva kezdte el adagolni a mondandóját, olykor néhány másodpercet kivárva, hátha Géza reagál valamit, de az csak meredten nézte a másikat, mintha soha többé nem akarna már pislogni.

Először mégis ő emelte fel a hangját annyira, hogy én is meghalljam:

– És az apa? Ki az apa?!

– Nem tudom biztosan – csitítgatta Kardos. – Nem mindegy az ilyenkor?

Ezen Géza elgondolkodott, s addig is legalább lehiggadt valamelyest.

– Igazad van. Mindegy – törődött bele végül.

– Hvala – mormolta ugyanakkor a Siratóasszony, aki időközben letörölte a könnyeit, visszavette a kabátját, visszahozta a poharat, és elindult az Isten tudja, hová.

Kardos még magyarázott valamit Gézának, majd kisvártatva felállt. Menni készült ő is.

– Jól van, Misikém, jól van, jó lesz ez – ígérte meg köszönés helyett, majd Gézához fordult. – Akkor legkésőbb egy óra múlva itt leszek – azzal bevágta maga mögött az ajtót.

Géza fel sem emelte a fejét. Végighúzta ujjait az előtte elfekvő cigarettákon, balról jobbra, jobbról balra, majd megfogta az egyiket, és ismét kiment a kertbe. Úgy, ahogy volt, pulóverben. Ami pedig engem illet, ha csak lehet, igyekszem elkerülni, hogy félinformációkon pörögjek, ezért inkább újból nekiálltam megkeresni a szivacsot. Benéztem a mosogató alatti szekrénybe: egy félig üres hipósfakon, egy majdnem teli és egy felbontatlan mosogatószer hevert ott meg egy citromízű jégkrém doboza. Mindig is utáltam a citromízű jégkrémet, mert éppen annyi köze van a citromhoz, mint zabtejnek a tőgyemeleghez. Enyhe undorral nyitottam ki a dobozt: hát persze hogy a szivacsok voltak benne. Mire elmosogattam és eltörölgettem mindent, Géza már megint az asztalnál ült, és már megint a cigarettákat simogatta.

– Evelke elvetélt – bökte ki váratlanul azt, ami a legkevésbé sem tartozott rám. Bár szerintem nem is számolt igazán azzal, hogy ott vagyok, mert azonnal folytatta, kissé megbicsakló hangon. – Azt se tudtam, hogy terhes...

Eltartott egy-két percig, míg összeszedte magát:

– Hogy a picsába lehet épp szenteste elvetélni? Mégis mit követett el az a nyomorult gyermek, hogy mint a macska szarás után, az Isten földet kaparjon rá? És mit követett el Evelin, hogy a méhének temetővé kellett válnia, pont a kisdéd Jézuskának születése napján?

Nilván nem tőlem várt választ, vagy ha mégis, akkor nagyon rosszul tette. Mindenesetre most először fordult felém, mióta belekezdett:

– Ha létezik Isten, akkor eléggé hitvány dramaturg.

Majd ránézett a sörére. Még több mint a fele megvolt. Hirtelen olyan lendülettel emelte szájához a korsót, mintha meg akarná inni húzóra, végül csak három izmosabb kortyig jutott.

– Evelint műteni kell – mondta aztán valamivel mérsékeltebb tónusban. – Kardos most viszi be a hálapénzt... Előre, persze... Mintha az ember képes volna hitelbe is hálásnak lenni... És tudod, mi ebben a legnagyobb szégyen? Hogy ilyenkor nem az orvost fizeted ki, hanem a saját lelkiismeretedet.

Géza ezt meglehetősen jó végszónak gondolhatta, mert hosszú időre elnémult.

Jobb ötletem nem lévén, ezúttal már szándékosan kapcsoltam be magamban a lejátszási listát. Eleinte nem igazán találtam rá a megfelelő zenére: sem a karcos képű Kurt Cobain, sem a sallangmentes Tracy Chapman nem passzolt az állapotomhoz. Mansont pedig igyekeztem elhessegetni, olyan erőszakosan adta magát. Moby viszont épp annyira volt jólesően monoton, amennyire zsidbadni vágytam egy régi fekete gyerekdal végletekig ismételt rigmusára. Az a jó a Flowerben, hogy nem tudod túl későn abbahagyni. Ha már három percig pörgetted magadban, annyira feloldódsz benne, hogy simán eltelik az eredeti felvétel többszöröse is, mire észbe kapsz.

Meg is kellett nézнем a pontos időt, amikor Kardos ismét belépett az ajtón: alig több, mint fél óra telt el azóta, hogy lelépett.

– Itt minden olyan flottul megy, amikor megkenni kell valakit – jelentette ki kaján cinizmusmal. – Nincsen várólista, nincsen „nem jött még meg a főorvos úr”, nincsen „tessék addig helyet foglalni”, hanem csak szépen besétálsz, kezet fogtok, odaadod, bólintotok, alászolgája, jó egészséget, kezeit csókolom, szebb jövőt, a dolgozó népet szolgálom...

– Mikor lesz a műtét? – kérdezett rá a lényegre Géza.

– Lehet, hogy már holnap. Még nem lázasodott be, de nincsen túl jól.

– Mégis mi a túrótól lenne most „túl jól”?

– Ne kezd el, Géza! – figyelmeztette élesebb hangon a barátját Kardos, ám azonnal vissza is váltott bizalmasabb stílusra. – Ide figyelj... Ez most egy kicsit rázós időszak, de Evelin rendbe fog jönni. Minden rendbe fog jönni. Minden szépen rendbe fog jönni... Gyere inkább, igyunk egyet!

Majd hozzám fordult:

– Misókám! Két korsó sört csapolj, kérlek, ha bokros teendőd megengedik.

Úgy látszik, az Isten háta mögött mindenki sörözik, ami egyébként nem is olyan nagy baj, gondoltam. Legalább a hordócserekkal felszedek magamra egy kis izmot, és akkor majd pusztá kézzel fojtom meg a Kardost, ha még egyszer le mer misókázni.

Már vagy húsz perce sutymorogtak. Idegesít, mikor mások sutymorognak. Nem azért, mert én annyira kíváncsi volnék, hanem azért, mert a sutymorgó egy pitiáner, hazug ember. Eljättsza, hogy diszkrét meg tapintatos, de valójában épp az ellenkezőjét teszi: felhívja magára a figyelmet azzal, hogy van neki valami fontos ügye, amit nem akar megosztani veled.

Persze, ehhez pultosként az ember utóbb hozzászokik.

Kardos nagyon gyengéd gesztusokkal magyarázott. Többször is finoman megmarkolta Géza vállát, és a fejét oldalra billentve folytatta, de olyan is volt, hogy jobb kezét a szívére téve bizonygatott valamit. Ahogy ki tudtam venni a hanglejtésből, Géza többnyire csak kérdezett, és hagyta, hogy Kardos kifussa magát. Közben viszont egyre gyakrabban a saját hajába markolt. Az utolsó kérdését követően aztán megint csak ő volt az, akinek elszakadt a cérnája:

– Te utolsó geci! – mordult rá Kardosra.

– Légy szíves, és hagyjál békén, Géza! Ez most nekem se könnyű – próbálkozott valamiért együttérzést kelteni a másik.

– Egyáltalán nem úgy nézel ki, cseszd meg!

– Mész te az anyádba – zárta volna rövidre a dolgot Kardos, ám ekkor Géza szájon csapta.

Elfelejtettem mondani, hogy Géza nagyjából hatvan kiló, Kardos meg vagy kilencven, aki ennek ellenére egy pillanatig sem mérlegelte, hogy visszaüssön-e. Géza kapásból padlót fogott. Kardos fölé hajolt, megragadta a méregzöld gallérjánál fogva, és egy jobb horoggal majdhogynem kiütötte a nyomorultat. Nem mondott semmit, csak köpött egyet, és távozott.

Géza egy darabig még a földön forgolódott, majd nagy nehezen feltápászkodott, megtapogatta az arcát, és összevázta a tenyerét. Visszament az asztalához, felvette a kabátját, két kezével homlokából kifésülte a haját, egyszersmind le is törölve róluk a vért. Odatántorgott a pulthoz, és végtelenül szelíden, de annál határozottabban szólított meg:

– Adj egy konyakot!

Én ezt égi jelnek vettem, és kettőt töltöttem. Megittuk húzóra, majd Géza minden további nélkül fogta magát, és hazament.

Két napig nem jött. Be kellett érnem a fröccsöző fráterekkel, a nyugdíjas prolikkal és a hangtalan Siratóasszonnyal, aki rendületlenül könnyezett mindannyiunk helyett. Ja, és ott voltak még az egyetemista csitrik is, akiknek vagy nem volt pénzük hazamenni az ünnepekre, vagy csak szégyellték volna otthon bevallani, hogy hány kurzusból kaszálták el őket. Néhány cukorfalat akkor is ott tanyázott, amikor Géza visszatért.

Ő viszont nem nézett ki túl rózsásan. A szeme alatt mélykék folt ült, borostás állkapcsa fel volt puffedve, s a mélylila zúzódás ugyan néhol már zöldbe váltott, de felsebzett ajkainak bal oldala, hogyha beszélni próbált, még nem mozdult együtt az arcával. Sört kért, majd jelentőségteljesen a fejére mutatott, mint aki meg akarja magyarázni:

– Kardos volt az apa.

– Igen, erre rájöttem – mondtam.

– És miatta vetélt el Evelke.

– Ezt meg honnan tudod?

Ekkor olyan lesajnálóan nézett rám, mintha én nem tudnék artikulálni.

– Még sehonnan. De biztos, hogy az ő bűne.

– Nem tudom, Géza, nekem nem tűnik akkora rohadéknak ez a Kardos – próbálkoztam egy jelentősebb szünet után felvetni a saját szempontjaimat.

– Leszarom.

– Ezt én teljesen megértem, csak hogy aznap megtaláltam itt az egyik versét. Szerintem Evelinnek írta. Totál bele van habarodva.

– Te nyugodjál csak meg szépen, hogy az a faszfej saját magán kívül senkibe nincsen belehabarodva.

– Mást mondanál, ha olvastad volna. Anyyira tartózkodó. Anyyira szemérmes. Néha nem is gondolnánk, hogy mi minden lakozik az emberben legbelül.

Géza csak legyintett, mint a barmokra szokás. Erre én kivettem a fiókból a verset, és az orra alá toltam. Eleinte fintorogva, kelleetlenül nézett rá a papírra, aztán jól láthatóan megdöbbsent, lángba borult az arca, összegyúrta a kéziratot, zsebre vágta, és kiviharzott a kocsmából. Rögtön megértettem, hogy azt a verset nem a Kardos Imre írta. És hogy bár titkon tényleg neki szólt, de Balla Evelin sem ajándékba kapta. Egyszerűen ellopta.

